

EASO

Praktinės gairės dėl atsakingų pareigūnų naudojimosi informacija apie kilmės šalį

nagrinėjant
prieglobsčio prašymus

*EASO praktinių
gairių rinkinys*

2020 m. gruodžio mėn.

EASO

**Praktinės gairės
dėl atsakingų pareigūnų
naudojimosi informacija
apie kilmės šalį,
nagrinėjant
prieglobsčio prašymus**

*EASO praktinių
gairių rinkinys*

2020 m. gruodžio mėn.

Rankraštis parengtas 2020 m. lapkričio mėn.

Nei Europos prieglobsčio paramos biuras (EASO), nei joks EASO vardu veikiantis asmuo nėra atsakingas už toliau pateikiamos informacijos naudojimą.

Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras, 2022

Print	ISBN 978-92-9400-177-1	doi:10.2847/90525	BZ-04-19-324-LT-C
PDF	ISBN 978-92-9400-172-6	doi:10.2847/841772	BZ-04-19-324-LT-N
HTML	ISBN 978-92-9400-174-0	doi:10.2847/255581	BZ-04-19-324-LT-Q

© Europos prieglobsčio paramos biuras, 2020

Nuotrauka viršelyje: mmpile © iStock, 2019

Délionės vaizdas, p. 14: pritaikyta pagal Quarta_ © iStock, 2017

Vėliavos vaizdas, p. 11: Pe3check © iStock, 2017

Irako vėliavos vaizdas, p. 20: Pomogayev © iStock, 2018

Sirijos vėliavos vaizdas, p. 20: -ELIKA- © iStock, 2017

Kamerūno vėliavos vaizdas, p. 21: Fredex8 © iStock, 2017

Kolumbijos vėliavos vaizdas, p. 21: Poligrafistka © iStock, 2015

Leidžiama atgaminti nurodžius šaltinį. Norint naudoti ar atgaminti nuotraukas ir kitą medžiagą, kurių autorių teisės nepriklauso EASO, reikia gauti tiesioginį autorių teisių turėtojų leidimą.

Apie praktines gaires

Kodėl buvo parengtos šios praktinės gairės? Europos prieglobsčio paramos biuro (EASO) misija yra remti Europos Sąjungos valstybes nares (valstybės narės), be kita ko, organizuojant bendrus mokymus, rengiant bendrus kokybės standartus ir bendrą informaciją apie kilmės šalį (IKŠ). EASO taip pat remia Europos Sąjungos asocijuotąsias šalis (kurios kartu su valstybėmis narėmis vadinamos ES+ šalimis). Atsižvelgdamas į savo pagrindinį tikslą padėti valstybėms narėms pasiekti bendrus standartus ir kokybiškus procesus bendroje Europos prieglobsčio sistemoje (BEPS), EASO rengia bendras praktines priemones ir rekomendacijas.

EASO praktinėmis gairėmis dėl atsakingų pareigūnų naudojimosi informacija apie kilmės šalį siekiama suteikti praktinę priemonę, kuri padėtų atsakingiems pareigūnams visoje Europos Sąjungoje ir už jos ribų dirbti savo kasdienį darbą.

Praktinių gairių paskirtis – padėti atsakingiems pareigūnams naudoti IKŠ įvairiuose prieglobsčio procedūros etapuose, t. y. rengiant ir vykdant apklausą ir vertinant tarptautinės apsaugos prašymą.

Kaip buvo parengtos šios praktinės gairės? Gaires parengė ES+ šalių ekspertai, įskaitant vertingą Austrijos Kilmės šalies ir prieglobsčio tyrimų ir dokumentacijos centro (ACCORD) ir ARC fondo indėlį. Vertingų įžvalgų dėl ankstesnių gairių versijų taip pat gauta iš Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro (UNHCR); galutinė gairių versija nebūtinai atspindi UNHCR poziciją. Procesą palengvino ir koordinavo EASO. Prieš užbaigiant gaires dėl jų buvo konsultuojamasi su visomis ES+ šalimis.

Kas turėtų naudotis šiomis praktinėmis gairėmis? Šios gairės visų pirma skirtos atsakingiems pareigūnams, apklausų rengėjams ir sprendimų priėmėjams, dirbantiems nacionalinėse sprendžiančiose institucijose. Be to, ši priemonė yra naudinga kokybę užtikrinantiems pareigūnams ir patarėjams teisės klausimais, taip pat bet kuriam kitam asmeniui, dirbančiam arba dalyvaujančiam tarptautinės apsaugos srityje ES aplinkybėmis. Praktinėse gairėse siekiama aptarti įvairių patirtį turinčių atsakingų pareigūnų – pradedant jaunais atsakingais pareigūnais, baigiant patyrusiais pareigūnais – poreikius.

Kokia yra šių praktinių gairių taikymo sritis? Šiose gairėse daugiausia dėmesio skiriama tam, kaip atsakingi pareigūnai savo kasdiniame darbe, susijusiame su tarptautinės apsaugos procedūromis, naudoja KVI. Jomis nesiekama pateikti rekomendacijų KVI tyrėjams. Dėl specialių IKŠ paieškos gairių žr. *EASO informacijos apie kilmės šalį (IKŠ) ataskaitų rengimo metodiką* ir *EASO informacijos apie kilmės šalį (IKŠ) ataskaitų rašymo ir nuorodų pateikimo vadovą*. Šiose gairėse nėra konkrečios informacijos apie medicininę KVI. Dėl medicininės IKŠ EASO parengė EASO mokymo apie „MedCOI“ programos modulį.

Kaip naudotis šiomis praktinėmis gairėmis? Praktinės gairės apima 1) rekomendacijas, susijusias su įvairiomis tarptautinio apsaugos prašymo nagrinėjimo procedūros dalimis, atkreipiant dėmesį į IKŠ vaidmenį ir IKŠ standartus, ir 2) kontrolinį sąrašą, kuriame primenami rekomenduojami žingsniai, susiję su IKŠ naudojimu, kuriuos reikia atlikti skirtingais tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimo procedūros etapais.

Kaip šios praktinės gairės yra susijusios su nacionalinės teisės aktais ir praktika? Tai yra neprivaloma konvergencijos priemonė, kuria siekiama paskatinti suderinti praktiką. Ši priemonė nėra teisiškai privaloma. Joje atspindi bendrai priimti standartai ir numatyta speciali erdvė nacionaliniams teisės aktų, rekomendacijų ir praktikos skirtumams.

Kaip šios praktinės gairės yra susijusios su kitomis EASO pagalbinėmis priemonėmis? Kaip ir visų kitų EASO pagalbinių priemonių atveju, *EASO praktinės gairės dėl atsakingų pareigūnų naudojimosi informacija apie kilmės šalį* yra pagrįstos BEPS standartais. Jos pagrįstos tokia pat struktūra ir turėtų būti vertinamos kaip papildančios kitas esamas EASO priemones. Jų suderinamumui su tomis priemonėmis buvo skiriama daugiausia dėmesio, visų pirma atsižvelgiant į glaudų EASO mokymo apie IKŠ programos modulio ir *EASO IKŠ ataskaitų rengimo metodikos* ryšį. EASO praktinės gairės dėl įrodymų vertinimo, apklausos, priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų ir pabėgėlio statuso nesuteikimo taip pat buvo vertingi informacijos rengiant šią priemonę šaltiniai, tą patį galima pasakyti apie teismines praktines gaires dėl informacijos apie kilmės šalį.

Visas EASO praktines gaires galima rasti adresu: <https://www.easo.europa.eu/practical-tools>.

Turinys

Apie praktines gaires	5
Santrumpų sąrašas	8
Įvadas.....	9
1. Pagrindiniai IKŠ ypatumai	10
1.1. Kas yra IKŠ?	10
1.2. Kodėl privalu naudoti IKŠ?	11
1.3. Svarbios procedūrinės koncepcijos, susijusios su IKŠ naudojimu.....	13
1.4. IKŠ kokybės standartai.....	13
1.5. Šaltinio vertinimo svarba.....	16
1.6. IKŠ ir konkrečios šalies rekomendacijos	17
2. IKŠ ir tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimas.....	19
2.1. Įvairios IKŠ funkcijos nagrinėjimo procese	19
2.2. IKŠ paieškos klausimų formulavimas.....	21
3. IKŠ naudojimas įvairiuose tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimo etapuose.....	25
3.1. Pasirengimas apklausai	25
3.2. Asmeninės apklausos vykdymas	29
3.3. Tarptautinės apsaugos prašymo vertinimas.....	33
3.4. Sprendime pateikiama nuoroda.....	44
4. Pabėgėlio statuso nesuteikimas	45
4.1. Aspektų, kuriais remiantis nagrinėjamas pabėgėlio statuso nesuteikimo klausimas, nustatymas.....	46
4.2. Papildomas nustatytų pabėgėlio statuso nesuteikimo rodiklių nagrinėjimas	48
5. IKŠ paieška ir IKŠ šaltiniai.....	50
5.1. Įvairių rūšių IKŠ šaltiniai	50
5.2. Praktiniai patarimai, kaip atsakingi pareigūnai turėtų atlikti IKŠ paiešką.....	57
1 priedas. Kontrolinis sąrašas	60

Santrumpų sąrašas

ACCORD	Austrijos Kilmės šalies ir prieglobsčio tyrimų ir dokumentacijos centras
BEPS	Bendra Europos prieglobsčio sistema
EASO	Europos prieglobsčio paramos biuras
ES+ šalys	Europos Sąjungos valstybės narės ir asocijuotosios šalys
EŽTT	Europos Žmogaus Teisių Teismas
IKŠ	Informacija apie kilmės šalį
ISIS	Grupotė „Irako ir Levanto islamo valstybė“
NVO	Nevyriausybė organizacija
Pabėgėlių konvencija	Konvencija dėl pabėgėlių statuso (1951 m.), iš dalies pakeista jos Protokolu (1967), Europos Sąjungos prieglobsčio <i>acquis</i> sistemoje taip pat vadinama Ženevos konvencija
PD (nauja redakcija)	2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų (nauja redakcija).
PPD (nauja redakcija)	2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/32/ES dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos (nauja redakcija)
PRADO	Autentiškų kelionės ir tapatybės dokumentų internete viešas registras
TO	Tarpyvyriausybė organizacija
UNHCR	Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuras
VAA	Vidaus apsaugos alternatyva
Valstybės narės	Europos Sąjungos valstybės narės

Įvadas

Informacija apie kilmės šalį (IKŠ) yra labai svarbi nagrinėjant tarptautinės apsaugos prašymą. Ji sudaro sąlygas atsakingiems pareigūnams įvertinti prašytojų pareiškimus ir kitus įrodymus, susijusius su poreikiu juos apsaugoti, ir nustatyti, ar prašytojas atitinka priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų sąlygas.

EASO praktinės gairės dėl atsakingų pareigūnų naudojimosi informacija apie kilmės šalį yra pagrįstos naujos redakcijos Priskyrimo direktyvos ⁽¹⁾ ir naujos redakcijos Prieglobsčio procedūrų direktyvos ⁽²⁾ nuostatomis. Jos padeda teisingai taikyti teises nuostatas šiuo tikslu pateikiant IKŠ standartus ir atkreipiant dėmesį į IKŠ vaidmenį įvairiais tarptautinės apsaugos procedūrų etapais.

Praktinės gairės iš esmės yra orientuotos į IKŠ naudojimą atsakingų pareigūnų siekiant išnagrinėti tarptautinės apsaugos prašymą. Atsižvelgiant į sudėtingą nagrinėjimo procedūrą, gairėse taip pat pateikiami bendresnio pobūdžio naudingi patarimai ir rekomendacijos dėl IKŠ naudojimo nagrinėjimo proceso metu. Jose taip pat pateikiama informacija, susijusi su IKŠ paieška, taip pat metodika, kuri skirta padėti atsakingiems pareigūnams ieškoti IKŠ. Tai ypač svarbu tais atvejais, kai nėra galimybės į IKŠ ekspertus ar specialų IKŠ padalinį. Nors šiose gairėse pateikiamos IKŠ paieškos, naudojimo ir metodikos rekomendacijos, tačiau jos negali pakeisti IKŠ ekspertų arba specialaus IKŠ padalinio kompetencijos. Jeigu IKŠ ekspertai arba specialus IKŠ padalinys nėra prieinami, atsakingam pareigūnui rekomenduojama savo žinias gilinti toliau, pavyzdžiui, perskaitant *EASO IKŠ ataskaitų rengimo metodiką* ir kitus EASO IKŠ skiltyje paskelbtus dokumentus. Taip pat rekomenduojama vadovautis EASO mokymo apie informaciją apie kilmės šalį programos moduliu. Jeigu IKŠ ekspertai yra prieinami, pageidautina nuolat su jais konsultuotis.

Praktinės gairės sudaro penki skyriai. Įvadiniame skyriuje paaiškinama IKŠ sąvoka ir priežastys, dėl kurių būtina naudoti IKŠ. Jame nustatyti kokybės standartai ir procedūrinės koncepcijos, taikomos IKŠ naudojimui, ir aprašoma, kaip užtikrinti, kad būtų naudojama kokybiška IKŠ. Sekančiuose gairių skyriuose pateikiama informacija, kaip naudoti IKŠ įvairiais prieglobsčio procedūros etapais: rengiant ir vykdant apklausą ir atliekant paraiškos dėl prašymo patikimumo ir tarptautinės apsaugos prašymo rizikos vertinimą. Šioje dalyje pateikiamos rekomendacijos apie IKŠ naudojimą, a) siekiant ištirti prašytojo tapatybę ir kilmės šalį; b) sugebėti įvertinti prašymo patikimumą, ir c) sugebėti įvertinti baimę grįžus. Visuose šiuose gairių skyriuose pateikiama praktinė informacija, susijusi su prašymo ir IKŠ metodikos nagrinėjimu. Baigiamuosiuose skirsniuose pateikiama informacija apie IKŠ šaltinius ir patarimai, kaip ieškoti IKŠ.

Siekiant geriau iliustruoti IKŠ naudojimą per tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimo procesą šiose praktinėse gairėse naudojami skirtingi keturiomis konkrečiomis prieglobsčio bylomis pagrįsti pavyzdžiai. Šios bylos susijusios su prieglobsčio prašytojais iš Kamerūno, Kolumbijos, Irako ir Sirijos. Pažymėtina, kad iš šių pavyzdžių, kurie pateikiami tik švietimo tikslais, nereikėtų daryti jokių bendrų išvadų. Be to, reikėtų atsižvelgti į gairėse pateiktos IKŠ naujumą, nes ji gali būti pasenusi.

⁽¹⁾ 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos [direktyva 2011/95/ES](#) dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų (nauja redakcija).

⁽²⁾ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos [direktyva 2013/32/ES](#) dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos (nauja redakcija).

1. Pagrindiniai IKŠ ypatumai

1.1. Kas yra IKŠ?

IKŠ duoda nuorodą į informaciją apie kilmės šalį, įprastinės gyvenamosios vietos ir tranzito arba grąžinimo šalį, kuri naudojama individualaus tarptautinės apsaugos prašymų vertinimo procedūrose. IKŠ taip pat gali būti naudojama su prieglobsčiu nesusijusiose migracijos bylose, pavyzdžiui, vertinant su sveikata susijusius prašymus (žr. žemiau). IKŠ paskirtis – atsakyti į klausimus apie kilmės šalį, susijusius, pavyzdžiui, su socialine ir ekonomine, teisine, politine, žmogaus teisių, saugumo ir humanitarine padėtimi arba konfliktu atitinkamu metu ⁽³⁾.

Medicininė informacija apie kilmės šalį (medicininė IKŠ) duoda nuorodą į konkrečią medicininę ir su sveikata susijusią informaciją apie trečiosios šalies piliečius kilmės šalyje, kuri yra svarbi vertinant su sveikata susijusius prašymus.

IKŠ kokybė priklauso nuo jos šaltinių. Kai įmanoma, IKŠ turėtų būti gaunama iš įvairių viešai prieinamų šaltinių. Kartais informacija gali būti konfidenciali / ribota arba šaltinis gali būti konfidencialus / anoniminis dėl saugumo ar kitų priežasčių. Tokiais atvejais reikia įvertinti šaltinio kokybę ir patikimumą.

Kad informacija būtų laikoma IKŠ, labai svarbu, kad informacijos šaltinis **nebūtų suinteresuotas** individualaus tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimo rezultatu.

Taip pat svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad prašytojo pateikti asmeniniai dokumentai nėra IKŠ.

IKŠ gali būti naudojama įvairiais procedūros etapais: rengiantis apklausai, apklausos metu ir vertinant tarptautinės apsaugos prašymą. IKŠ padeda susipažinti su bendra politine, saugumo ir (arba) socialine ir ekonomine kilmės šalies padėtimi ir yra naudinga nagrinėjant tarptautinės apsaugos prašymo esmę.

IKŠ nenurodoma, kokius sprendimus priimti, ja patvirtinamas įrodymų verinimas. Pateikiame informacija prisideda prie šalies gairių sukūrimo ir ir teisinio vertinimo, tačiau skiriasi nuo jų.

Nors IKŠ yra svarbi vertinant tarptautinės apsaugos prašymą, **ji yra ribota**. Ji retai yra baigtinė prašymo turinio atžvilgiu ir negali būti naudojama atsakant į visus su byla susijusius klausimus. Tai, koku mastu ji gali padėti atlikti individualios bylos vertinimą, priklauso nuo įvairių veiksnių, įskaitant asmeninių aplinkybių, kuriomis grindžiamas prašymas, išsamumą arba tai, kaip tinkamai yra dokumentuota informacija konkrečiu klausimu, susijusiu su konkrečia kilmės šalimi. Apribojimai arba sunkumai, susiję su pranešimu apie kilmės šalį, gali riboti informacijos konkrečia tema prieinamumą, todėl į tai visada reikėtų atsižvelgti.

⁽³⁾ EASO, *Informacijos apie kilmės šalį ataskaitų rengimo metodika*, 2019 m. birželio mėn., p. 5.

IKŠ pateikiamas kontekstas arba svarbios aplinkybės, susijusios su prašytojo pasakojimu apie įvykius ir pateikiama orientacinė sistema, padedanti suprasti ir įvertinti galimą pavojų ateityje. Jeigu buvo rasta mažai informacijos arba informacijos nebuvo galima pagrįsti, į tai reikia atsižvelgti vertinant pareiškimus ir pateiktus įrodymus. Tačiau IKŠ trūkumas nereiškia, kad įvykis neįvyko, situacija buvo išgalvota arba kad asmuo ar organizacija neegzistuoja.

1.2. Kodėl privalu naudoti IKŠ?

Pareiga naudoti IKŠ vertinant tarptautinės apsaugos prašymą kildinama iš ES teisės aktų, būtent dviejų pagrindinių direktyvų, susijusių su tarptautinės apsaugos prašymų nagrinėjimu, t. y. naujos redakcijos PD ir naujos redakcijos PPD, taip pat Europos teismų, ypač Europos Žmogaus Teisių Teismo (EŽTT) jurisprudencijos ⁽⁴⁾.

Naujos redakcijos PD 4 straipsnio 3 dalies a punktas

Tarptautinės apsaugos prašymas vertinamas išnagrinėjus kiekvieną atvejį individualiai ir atsižvelgiant į:

a) visus vertintinus faktus, susijusius su kilmės šalimi sprendimo priėmimo dėl prašymo metu, įskaitant kilmės šalies įstatymus ir kitus teisės aktus bei jų taikymo būdą.

Naujos redakcijos PPD 10 straipsnio 3 dalies b punktas

Valstybės narės užtikrina, kad sprendžiančiosios institucijos sprendimai dėl tarptautinės apsaugos prašymų būtų priimami po tinkamo nagrinėjimo. Šiuo tikslu valstybės narės užtikrina, kad:

[...]

b) būtų gaunama tiksli naujausia informacija iš įvairių šaltinių, pavyzdžiui, iš EPPB ir JTVPK ir atitinkamų tarptautinių žmogaus teisių organizacijų, apie bendrą vyraujančią padėtį prašytojų kilmės šalyse ir, jei būtina, šalyse, kurias jie kirto tranzitu, ir kad tokia informacija būtų prieinama už prašymų nagrinėjimą ir sprendimų priėmimą atsakingiems darbuotojams;

⁽⁴⁾ Daugiau EŽTT sprendimų pavyzdžių galima rasti EASO *praktinėse teisminėse informacijos apie kilmės šalį gairėse „Jurisprudencijos sąvadas“*, 2018.

EŽTT jurisprudencija	
Bylos pavadinimas	Raktiniai žodžiai / aktualumas / pagrindinės aplinkybės
<i>Sufi ir Elmi prieš Jungtinę Karalystę</i>	Vertinant medžiagos apie šalį įrodomąją galią, būtina atsižvelgti į jos šaltinį, ypač į jo nepriklausomumą, patikimumą ir objektyvumą. Dėl ataskaitų pažymėtina, kad autoriaus autoritetas ir reputacija, tyrimų, kuriais remiantis jos buvo parengtos, rimtumas, jose pateiktų išvadų nuoseklumas ir patvirtinimas remiantis kitais šaltiniais, yra svarbios aplinkybės. Taip pat būtina atsižvelgti į medžiagos autoriaus buvimą atitinkamoje šalyje ir gebėjimą teikti informaciją ⁽⁵⁾ .
<i>Saadi prieš Italiją</i>	Dėl šaltinio patikimumo teismas atkreipia dėmesį į ataskaitų autorių autoritetą ir reputaciją, tyrimų, kuriais remiantis jos buvo parengtos, rimtumą, faktą, kad aptariamais klausimais jų išvados dera tarpusavyje ir kad tas išvadas iš esmės patvirtina įvairūs kiti šaltiniai. Teismas informaciją, esančią naujausiose ataskaitose, kurias parengė nepriklausomos tarptautinės žmogaus teisių apsaugos asociacijos, pvz., „Amnesty International“, arba valstybiniai šaltiniai, įskaitant Jungtinių Valstijų saugumo departamentą, vertina kaip svarbią ⁽⁶⁾ .
<i>Salah Sheekh prieš Nyderlandus</i>	Teismas turi būti įsitikinęs, kad susitariančiosios valstybės atliktas vertinimas yra tinkamas ir pakankamai pagrįstas vidaus medžiaga, taip pat medžiaga, kildinama iš kitų patikimų ir objektyvių šaltinių, pvz., kitų susitariančiųjų arba nesusitariančiųjų valstybių, Jungtinių Tautų agentūrų ir patikimų nevyriausybinių organizacijų (NVO) ⁽⁷⁾ .
Daugiau pavyzdžių žr. EASO <i>praktinės teisminės informacijos apie kilmės šalį gairės „Jurisprudencijos sąvadas“</i> , 2018.	

Valstybės narės turi pareigą ištirti naujos redakcijos PD 4 straipsnyje išvardytus aspektus ir ši pareiga yra atskira, palyginti su prašytojo pareiga pagrįsti prašymą. Ši pareiga, be kita ko, taikoma gaunant informaciją apie kilmės šalį. Tai ypač svarbu situacijose, kuriose prievolė įrodyti perkeliama sprendžiančiajai institucijai, pavyzdžiui, taikant tarptautinės apsaugos alternatyvą (VAA) arba nagrinėjant pabėgėlio statuso nesuteikimo klausimą (žr. 3.3.3 skirsnį „Vidaus apsauga“ ir 4 skyrių „Pabėgėlio statuso nesuteikimas“).

⁽⁵⁾ 2011 m. birželio 28 d. EŽTT sprendimas *Sufi ir Elmi prieš Jungtinę Karalystę*, Nr. 8319/07 ir 11449/07, ECLI:CE:ECHR:2011:0628JUD000831907.

⁽⁶⁾ 2008 m. vasario 28 d. EŽTT sprendimas *Saadi prieš Italiją*, Nr. 37201/06, ECLI:CE:ECHR:2008:0228JUD003720106.

⁽⁷⁾ 2007 m. sausio 11 d. EŽTT sprendimas *Salah Sheekh prieš Nyderlandus*, Nr. 1948/04, ECLI:CE:ECHR:2007:0111JUD000194804.

1.3. Svarbios procedūrinės koncepcijos, susijusios su IKŠ naudojimu

Procedūrinės koncepcijos yra svarbios atliekant IKŠ paiešką, tačiau jos yra dar svarbesnės tuo atveju, kai IKŠ taikoma ir naudojama vertinant tarptautinės apsaugos prašymus.

Pagrindinės **procedūrinės koncepcijos**, susijusios su IKŠ paieška ir naudojimu ⁽⁸⁾, yra:

- Prieglobsčio byla suinteresuotų šalių **procesinė lygybė** susipažįstant su informacija apeliaciniame procese. Šiuo principu siekiama užtikrinti procedūros sąžiningumą. Siekiant užtikrinti veiksmingą teisinę gynybą, visos šalys turėtų turėti galimybę susipažinti su informacija, kuria pagrįstas sprendimas, išskyrus atvejus, kai informacija yra įslaptinta. Dėl informacijos, kuri klasifikuojama kaip „riboto naudojimo“, atskleidimo žr. savo nacionalinę praktiką.
- **Kaip įmanoma dažniau naudoti viešą informaciją**, nes prašytojas, sprendimus priimančios įstaigos ir teisminės institucijos gali peržiūrėti ir patikrinti viešai prieinamą informaciją. Tačiau gali būti situacijų, kuriose šaltinis yra konfidencialus / anoniminis, pavyzdžiui, dėl saugumo priežasčių ir šaltinio apsaugos. Kitose situacijose informacija gali būti klasifikuojama kaip konfidenciali / riboto naudojimo ir neskirta platinti, išskyrus jos naudojimą konkrečioje procedūroje. Tokiais atvejais informacija turi būti įvertinta, apsvaistyta ir panaudota tinkamai atsižvelgiant į kitus įrodymus. Be to, apeliacijos atveju teismui turi būti sudarytos sąlygos paisyti procesinės lygybės principo atsižvelgiant į būtinas apsaugos priemones, kurios yra būtinos informacijos konfidencialumui užtikrinti.
- **Duomenų apsauga**. Prašytojo asmens duomenys ir informacija, kuria remiantis gali būti nustatyta prašytojo tapatybė, turi būti apsaugota ir ja niekada negalima – tiesiogiai ar netiesiogiai – dalytis su įtariamu persekiotoju.

1.4. IKŠ kokybės standartai

Naujos redakcijos PD ir naujos redakcijos PPD nustatyta pareiga ne tik atsižvelgti į IKŠ, bet ir remtis pripažintais IKŠ kokybės standartais ⁽⁹⁾.

IKŠ **kokybės standartus**, kuriais remiantis įvertinami ir patvirtinami informacijos šaltiniai, tarptautiniu ⁽¹⁰⁾ ir ES lygmenimis parengė įvairūs suinteresuotieji subjektai. 2008 m. ES bendrosios IKŠ tvarkymo gairės¹¹, 2013 m. ACCORD mokymo vadovas ⁽¹²⁾, 2019 m. EASO pranešimo apie IKŠ metodiką ⁽¹³⁾, taip pat EŽTT jurisprudencijoje nustatyta daugybė bendrų, visų pirma toliau aprašytų standartų.

⁽⁸⁾ ACCORD, *Informacijos apie kilmės šalį paieška. Mokymo vadovas*, 2013 m. redakcija, p. 36–38.

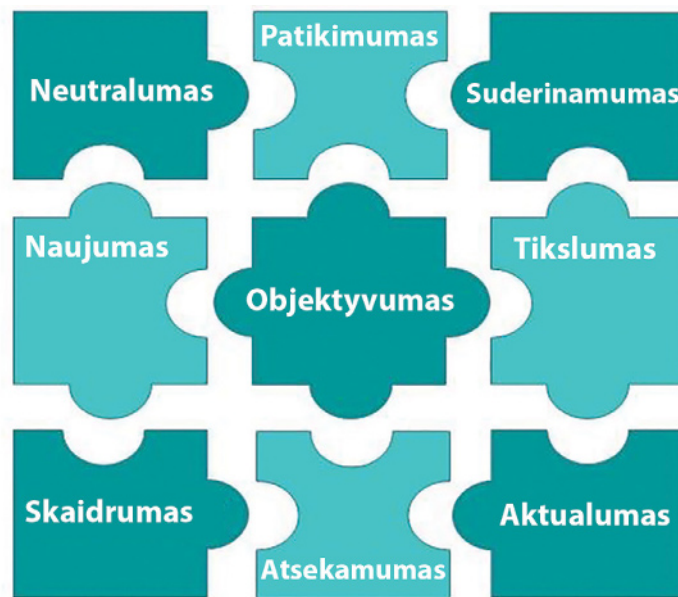
⁽⁹⁾ Naujos redakcijos PPD 39 straipsnis ir naujos redakcijos PD 8 straipsnio 2 dalis.

⁽¹⁰⁾ Ankstesnius standartus parengė UNHCR, *Informacija apie kilmės šalį: tvirtesnio tarptautinio bendradarbiavimo link*, 2004 m. vasario mėn.; Tarptautinė pabėgėlių teisėjų asociacija, *Teisminiai informacijos apie kilmės šalį (IKŠ) vertinimo kriterijai: kontrolinis sąrašas*, 2006 m. lapkričio mėn.

⁽¹¹⁾ ECOI, *Bendrosios ES informacijos apie kilmės šalį (IKŠ) tvarkymo gairės*, 2008 m. balandžio mėn.

⁽¹²⁾ ACCORD, *Informacijos apie kilmės šalį paieška. Mokymo vadovas*, 2013 m. redakcija.

⁽¹³⁾ EASO, *Informacijos apie kilmės šalį (IKŠ) ataskaitų rengimo metodika*, 2019 m. birželio mėn.

1 diagrama. IKŠ kokybės standartai

Neutralumas	IKŠ paieška turėtų būti atliekama neutraliai nesiekiant konkretaus rezultato ar išvados.
Patikimumas	Sprendimai dėl tarptautinės apsaugos turėtų būti pagrįsti IKŠ, gauta iš patikimų šaltinių, atsižvelgiant į šaltinio patikimumą, politines ir ideologines aplinkybes, taip pat šaltinio tematiką, ataskaitų rengimo metodiką, finansavimą, pagrindus ir motyvus.
Suderinamumas	Kiekvienas šaltinis grindžiamas tik jam būdinga perspektyva ir orientacija, todėl, siekiant susidaryti kuo išsamesnį ir labiau suderintą vaizdą, informacijos reikėtų ieškoti skirtinguose šaltiniuose ir skirtingų rūšių šaltiniuose.
Naujumas	Reikėtų naudoti atnaujintą arba naujausią ir laiko požiūriu svarbią IKŠ. Kai tinkama, kartais gali būti naudojama nenauja IKŠ (nuoroda į ankstesnius įvykius, kuriuos reikia patikrinti, arba pateikti istorinį koncepcinį apibūdinimą konkrečiai temai).
Objektyvumas	IKŠ turėtų būti pagrįsta faktinėmis aplinkybėmis, kurioms įtakos neturi emocijos, spekuliacijos, asmeniniai arba grupiniai įsitikinimai, interesai arba šališkumas.

Tikslumas	Pareiškimas arba nuomonė, arba informacija turėtų derėti su faktine tikrove arba tiesa. Tikslumą galima užtikrinti atliekant kryžminę informacijos patikrą ir ją patvirtinant.
Skaidrumas	IKŠ turėtų būti pateikta aiškiai, o jos reikšmė neturėtų būti iškraipyta. Ji turėtų būti aiški, suprantama ir vienareikšmiška atsižvelgiant į tai, kaip buvo priimti sprendimai dėl paieškos, kaip informacija buvo gauta, įvertinta ir pateikta.
Atsekamumas	Atsekamumas reiškia tai, koku mastu galima identifikuoti pirminį ir (arba) pradinį informacijos šaltinį. Turėtų būti pateiktos išsamios nuorodos ir citatos į IKŠ, kad skaitytojai galėtų nepriklausomai patikrinti ir įvertinti informaciją. Turėtų būti įmanoma atsekti informacijos šaltinį, pageidautina – pradinį.
Aktualumas	IKŠ yra aktuali, kai ji pagrįsta klausimais, kildinamais iš pabėgėlių ir žmogaus teisių teisės teisinių koncepcijų arba klausimais, kylančiais atsižvelgiant į prašytojo pareiškimus ir yra glaudžiai susijusi su faktu, įvykiu arba nagrinėjama aplinkybe.

Šiais standartais užtikrinama, kad IKŠ atitiktų visus procedūrinius ir kokybės reikalavimus, siekiant ją panaudoti tarptautinės apsaugos procedūrose. Jie yra svarbūs įvairiais visos tarptautinės apsaugos procedūros etapais, konkrečiai:

- **formuluojant paieškos klausimus, pagrįstus nagrinėjama byla:** taip siekiama užtikrinti, kad su IKŠ paieška susijusios temos būtų aktualios atsižvelgiant į esminius prašytojo pareiškimų aspektus ir pagrindinius teisinius klausimus, į kuriuos reikia atsakyti nagrinėjant tarptautinės apsaugos prašymą;
- **atliekant IKŠ paiešką:** taip siekiama užtikrinti, kad paieška būtų atliekama neutraliai, nesiekiant konkretaus palankaus rezultato ar išvados, kartu užtikrinant kuo didesnę įmanomą kokybę ir tinkamumą;
- **atrenkant, vertinant ir patvirtinant įvairius informacijos šaltinius:** taip siekiama garantuoti, kad IKŠ būtų gauta iš patikimų šaltinių ir kad būtų naudojamas platus ir suderintas šaltinių derinys;
- **vertinant IKŠ:** taip užtikrinama, kad šaltiniai ir informacija būtų susijusi su byla, patikima, tiksli ir naujausia (arba reikšminga laiko atžvilgiu) ir atitiktų IKŠ standartus;
- **sprendimuose pateikiant nuorodą į IKŠ:** taip užtikrinama, kad informacija būtų pateikta neutraliai ir kad nuoroda į IKŠ būtų atsekama ir skaidri.

Kai IKŠ atrenkama iš skirtingų šaltinių, šaltiniai ir informacija turi būti įvertinta atsižvelgiant į kokybės kriterijus. Atkreipkite dėmesį į tai, kad sąvokos informacija ir šaltinis yra skirtingos. Šiose praktinėse gairėse naudojame išvardytas sąvokas, kurios apibrėžtos EASO IKŠ ataskaitų rengimo metodikoje ⁽¹⁴⁾.

- **Informacija** – tai šaltinio pateiktas turinys arba duomenys.
- **Šaltinis** – tai laikmena, asmuo arba informaciją pateikianti institucija.
 - o Pirminis šaltinis yra glaudžiai arba tiesiogiai susijęs su įvykiu, faktu arba aplinkybe (t. y. tiesioginė informacija).
 - o Pradiniame šaltinyje tiesiogiai ir pirmą kartą dokumentuojamas įvykis, faktas arba aplinkybė. Pradinis šaltinis taip pat gali būti pirminis šaltinis.
 - o Antriniame šaltinyje atgaminama pradinio šaltinio informacija arba pateikiama nuoroda į ją (arba kitus antrinius šaltinius).

Reikėtų atsižvelgti į kitą svarbų skirtumą tarp šaltinių ir duomenų bazių / portalų. Duomenų bazė / portalas paprastai yra platforma, kurią sudaro iš įvairių skirtingų šaltinių rūšių gauta informacija. Duomenų bazė / portalas – tai informacijos teikėjas, tačiau paprastai tai nėra šaltinis. Išsamią informaciją apie IKŠ portalus ir duomenų bazes galima rasti [5 skyriuje „IKŠ paieška ir IKŠ šaltiniai“](#).

1.5. Šaltinio vertinimo svarba

Siekiant įvertinti, ar šaltinis patikimas ir ar jame pateikta tiksli ir aktuali su byla susijusi informacija, šaltinius visada būtina įvertinti individualiai atsižvelgiant į kiekvieno jų pobūdį ir kokybės standartus. Tai padės gauti didžiausią įmanomą patikinimą dėl IKŠ kokybės atitikimo bendriems standartams. Todėl svarbiausia, kad žinotumėte kriterijus, kuriais remdamiesi įvertintumėte šaltinius ir patvirtintumėte informaciją.

Nors praktiškai informacijos šaltinio vertinimas ir patvirtinimas ⁽¹⁵⁾ dažnai atliekami kartu, tačiau tai yra dvi skirtingos koncepcijos. Šaltinio vertinimas yra susijęs su šaltinio kokybe. Pavyzdžiui, kokybiškame pranešime iš patikimo šaltinio gali būti pasenusi informacija vien todėl, kad praėjo tam tikras laiko tarpas, per kurį įvyko įvykiai. Tai nereiškia, kad šaltinis pats savaime yra nepatikimas. Tai tiesiog reiškia, kad reikia rasti daugiau naujos informacijos, kuria remiantis galima patvirtinti ir pagrįsti informaciją. Vertinant šaltinį, taip pat gali būti daroma išvada, kad konkrečiu šaltiniu apskritai negalima remtis arba juo negalima remtis dėl konkrečių temų, arba jis gali būti naudojamas tik aprašant vieną aspektą, bet ne objektyviai apibūdinant situaciją. Daugiau informacijos apie šaltinio vertinimą galima rasti *EASO informacijos apie kilmės šalį (IKŠ) ataskaitų rengimo metodikoje* ⁽¹⁶⁾.

Informacija yra tiksli, kai joje teisingai atspindimas įvykis arba situacija. Objektyvumas – tai yra sąvybė, grindžiama faktais kuriai įtakos neturi emocijos, spekuliacijos, asmeniniai arba grupiniai įsitikinimai,

⁽¹⁴⁾ EASO, *Informacijos apie kilmės šalį ataskaitų rengimo metodika*, 2019 m. birželio mėn., p. 12–14.

⁽¹⁵⁾ Patvirtinimas – tai informacijos vertinimo procesas. Informaciją galima patikrinti tikrinant informacijos kilmę pagal kiekvieną šaltinį ir atliekant kryžminę patikrą, patvirtinant ir derinant informaciją su informacija iš kitų šaltinių. EASO, *Informacijos apie kilmės šalį ataskaitų rengimo metodika*, 2019 m. birželio mėn., p. 14–15.

⁽¹⁶⁾ EASO, *Informacijos apie kilmės šalį ataskaitų rengimo metodika*, 2019 m. birželio mėn.

interesai arba šališkumas, požymis. Informacija yra nauja, jei ji yra naujausia prieinama informacija, įskaitant situacijas, kuriose informacija nėra nauja, tačiau nuo to laiko, kai informacija buvo parengta, aplinkybės nepasikeitė. Vertinant šaltinio patikimumą, naudinga atsakyti į toliau išvardytus klausimus dėl „šaltinio vertinimo“.

Kas teikia informaciją? Informacijos teikėjas aiškus ar anonimiškas? Kokie jo įgaliojimai? Kokia jo reputacija? Ar šaltinis turi konkrečių žinių, dėl kurių jį galima laikyti nagrinėjamo klausimo „ekspertu“? Ar turima žinių, kad šaltinis yra šališkas? Kokiomis aplinkybėmis veikia šaltinis?

Kokia informacija pateikiama? Koks yra pateiktos informacijos pobūdis (pvz., žiniasklaidos straipsnis, liudytojo pasakojimas, pranešimas spaudai, nuomonės, poziciją nusakantis dokumentas ir pan.)? Kokiu mastu informacija yra pagrįsta faktais ir raštiškai užfiksuota? Ar ji teikiama nepriklausomai nuo šaltinio motyvų?

Kodėl šaltinis teikia šią informaciją? Kokie yra šaltinio pagrindiniai klausimai ar tematika? Ar šaltinis turi konkretų interesą (pvz., informuoti, ginti, rinkti lėšas ir pan.)?

Kaip informacija pateikiama? Ar medžiaga pateikiama objektyviai ir skaidriai? Ar aiškūs naudojami paieškos metodai? Kaip šaltinis surenka informaciją? Ar rašymo stilius yra neutralus, ar šališkas? Ar informaciją galima atsekti ir ar informacijos šaltinis yra skaidrus?

Kada informacija buvo surinkta ir kada ji buvo pateikta ⁽¹⁷⁾?

Kadangi šaltinių yra įvairių, gali kilti klausimas, ar tam tikri šaltiniai yra vertingesni ar patikimesni už kitus. Pavyzdžiui, ar žiniasklaidos šaltiniai yra tiek pat vertingi, kiek JT šaltiniai tuo atveju, kai IKŠ vertinama siekiant priimti pagrįstą sprendimą. Ar daugiau įrodomosios galios reikėtų suteikti vyriausybinei ataskaitai, o ne NVO paskelbtam dokumentui?

Šiomis aplinkybėmis svarbu pabrėžti, kad kiekvienas šaltinis turi savo pagrindą ir (arba) paskirtį ir kad nėra bendro pobūdžio šaltinių hierarchijos. Kiekvieno šaltinio autoriteto naudingumas priklauso nuo klausimo, į kurį reikia atsakyti. Kiekvieną šaltinį reikėtų įvertinti savarankiškai ir išvadas dėl šaltinio patikimumo reikia padaryti tik išsamiai įvertinus šaltinį. Tai reiškia, kad šaltinio neturėtumėte atmesti jo išsamiau neišnagrinėję ir neįvertinę.

1.6. IKŠ ir konkrečios šalies rekomendacijos

Siekdamos palengvinti tarptautinės apsaugos prašymų vertinimą, prieglobsčio institucijos gali teikti skirtingų rūšių IKŠ produktus, taip pat kitas su IKŠ nesusijusias priemones, pavyzdžiui, konkrečių šalių politikos arba rekomendacijų dokumentus. Labai svarbu suprasti skirtumą tarp IKŠ produktų ir politikos / rekomendacijų dokumentų ir jų atitinkamos paskirties.

Konkrečios šalies rekomendacijų ir politikos dokumentus rengia prieglobsčio institucijos, kad padėtų savo atsakingiems pareigūnams, skatintų konvergenciją ir užtikrintų veiksmingesnį sprendimų priėmimą, patardamos ir pateikdamos gaires dėl bylų vertinimo. Juose nustatytas institucijų bendras arba su konkrečia tema susijęs vertinimas ir politika dėl prašymų iš konkrečios šalies, šiuo tikslu įvertinant

⁽¹⁷⁾ EASO, *Informacijos apie kilmės šalį ataskaitų rengimo metodika*, 2019 m. birželio mėn., 2 priedas „Žodynėlis“.

atitinkamus aspektus pagal nacionalinius, tarptautinius ir ES teisės aktus (visų pirma naujos redakcijos PD). Šiuose dokumentuose pateikiamas padėties atitinkamoje šalyje **teisinis aiškinimas** ir vertinimas. Būtent tai ir yra pagrindinis skirtumas nuo IKŠ. IKŠ – tai faktinis pagrindas (IKŠ įrodymai), kuriuo remiantis rengiami šie rekomendacijų ir politikos dokumentai, kuriuose dažnai gali būti pateikta nuoroda į IKŠ siekiant parodyti konkretaus sprendimo motyvus. Tačiau svarbu suprasti, kad rekomendacijų ir politikos dokumentai patys savaime nėra IKŠ ir neturėtų būti naudojami ar nurodomi kaip IKŠ šaltiniai. Kai kurie nacionaliniai politikos / rekomendacijų dokumentai derinami su IKŠ, pavyzdžiui, šalies politikos ir informacinės pastabos, kurias rengia Jungtinės Karalystės vidaus reikalų ministerija.

Šalies rekomendacijų dokumentuose, kuriuos skelbia EASO, taip pat pateikiamos IKŠ santraukos, kuriose galima rasti faktinį vertinimo pagrindą, tačiau jos parengiamos remiantis originaliomis IKŠ ataskaitomis. Reikėtų susipažinti su cituojamomis originaliomis IKŠ ataskaitomis, siekiant kiekvienu konkrečiu atveju atlikti vertinimą ir prireikus įterpti citatą. Daugiau informacijos apie EASO darbą rengiant šalies rekomendacijas galima rasti EASO svetainės šalies rekomendacijų skiltyje: <https://easo.europa.eu/country-guidance>.

UNHCR taip pat skelbia konkrečios šalies rekomendacijas, įskaitant *Tinkamumo rekomendacijas ir Tarptautinės apsaugos aspektus*, kad padėtų atsakingiems pareigūnams, įskaitant UNHCR darbuotojus, vyriausybėms ir specialistams įvertinti prieglobsčio prašytojų tarptautinės apsaugos poreikius ⁽¹⁸⁾. Šie dokumentai nėra IKŠ, tačiau jų išnašose nurodomi originalūs IKŠ šaltiniai.

Svarbu pažymėti, kad šalies rekomendacijų nereikėtų painioti su **IKŠ išvadomis (IKŠ analizė)**. IKŠ ataskaitose gali būti skirnių, kuriuose pateikiamos „išvados“ arba „analizės“. Tačiau, kitaip nei šalies rekomendacijose, šiuose skirsniuose nėra teisinių vertinimų, politikos rekomendacijų ar sprendimo priėmimo gairių. Šių išvadų paskirtis – atkreipti dėmesį į dėsningumus ir tendencijas, susijusias su prieinama informacija apie padėtį kilmės šalyje kartu išvengiant pernelyg didelių apibendrinimų. IKŠ išvados yra **išimtinai IKŠ** ir pagrįstos iš įvairių IKŠ šaltinių surinkta ir apibendrinta IKŠ, įskaitant nuorodas į IKŠ. Daugiau informacijos galima rasti *EASO informacijos apie kilmės šalį (IKŠ) ataskaitų rengimo metodikoje* ⁽¹⁹⁾.

⁽¹⁸⁾ Tai yra teisinis pabėgėlių kriterijų aiškinimas atsižvelgiant į konkrečius profilius, remiantis socialinėmis, ekonominėmis, saugumo, žmogaus teisių ir humanitarinėmis sąlygomis atitinkamoje kilmės šalyje / teritorijoje. UNHCR tokius šalies rekomendacijų dokumentus skelbia atsižvelgdamas į savo įgaliojimus ir pareigą prižiūrėti, kaip taikoma 1951 m. Pabėgėlių statuso konvencija, iš dalies pakeista Protokolu (1967 m.).

⁽¹⁹⁾ EASO, *Informacijos apie kilmės šalį ataskaitų rengimo metodika*, 2019 m. birželio mėn., p. 20–21.

2. IKŠ ir tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimas

Beveik dėl kiekvieno tarptautinės apsaugos prašymo kyla tam tikrų klausimų ir temų, kurios turi būti nagrinėjamos išsamiau ir į kurias atsakymus galima rasti remiantis IKŠ. Kartais bendro pobūdžio informacija yra reikalinga siekiant susidaryti bendrą vaizdą apie padėtį šalyje. Kitais atvejais, siekiant suprasti esminį bylos aspektą arba įvertinti prašytojo patikimumą, gali prireikti gana išsamios su byla arba tema susijusios informacijos, pavyzdžiui, apie tam tikrą etninę grupę arba politinį incidentą.

2.1. Įvairios IKŠ funkcijos nagrinėjimo procese

IKŠ padeda įvertinti įvairius nagrinėjamo prašymo aspektus, pavyzdžiui:

- susipažinti su bendra politine, saugumo, žmogaus teisių ir (arba) socialine ir ekonomine padėtimi kilmės šalyje.

Žinios apie padėtį prašytojo kilmės šalyje ir kita aktuali informacija, kurioje atsispindi žinomi duomenys apie bylą, – tai pirmas esminis žingsnis rengiantis apklausai. Kyla pavojus, kad tam tikri esminiai faktai ⁽²⁰⁾, susiję su prašymu, bus pražiūrėti arba netinkamai suprasti, jeigu nežinosite, kokios rūšies piktnaudžiavimai žmogaus teisėmis daromi šalyje, arba galite nepastebėti konkrečios socialinės grupės, jei nežinosite, kokio socialinio požiūrio laikomasi tam tikroje šalyje. Kai kuriais atvejais prašytojai gali neturėti pajėgumų aiškiai suformuluoti savo problemų ir jūsų žinios apie padėtį kilmės šalyje yra svarbios siekiant nustatyti svarbias prašymo aplinkybes.

- įvertinti atitinkamų prašymų **išorės patikimumą** ⁽²¹⁾.

Išorės patikimumas reiškia derėjimą su įrodymais, kurių autorius yra trečioji šalis (ne prašytojas): IKŠ, žinomi faktai ir kiti sprendžiančiosios institucijos surinkti įrodymai. IKŠ padeda patvirtinti prašytojo pasakojimą.

- siekiant įvertinti informaciją, kuria pagrindžiamas arba nepagrindžiamas prašytojo **tarptautinės apsaugos poreikis**: pagrįsta prašytojo baimė dėl persekiojimo, įskaitant pavojų ateityje, skirtingos rūšies žalą, konkrečius tarptautinės apsaugos pagrindų aspektus ⁽²²⁾, beatodairišką smurtą, apsaugos galimybes, VAA taikymą.

Su apsauga susijusios temos įtraukiamos į tarptautinės apsaugos prašymo turinį. IKŠ padeda įvertinti potencialų pavojų, su kuriuo prašytojai susiduria savo kilmės šalyje. IKŠ gali būti susijusi su prašytojo baime dėl persekiojimo atsižvelgiant į naujos redakcijos PD 10 straipsnyje išvardytas

⁽²⁰⁾ Esminiai faktai yra faktai, kurie yra tiesiogiai susiję su pabėgėlio (1951 m. Pabėgėlių konvencijos 1 straipsnio A skirsnio 2 dalis ir naujos redakcijos PD 2 straipsnio d punktą) arba asmens, kuris turi teisę į papildomą apsaugą (naujos redakcijos PD 2 straipsnio f punktą ir 15 straipsnį), apibrėžtimi ir yra priskirtini prašymo esmei. Paprastai nereikia daug dėmesio skirti smulkiesiems arba neesminiams faktams, kurie neturi įtakos pagrindiniams prašymo elementams. Žr. EASO *praktinės gairės „Įrodymų vertinimas“*, 2015 m. kovo mėn.

⁽²¹⁾ Daugiau informacijos pateikta 3.3.1 skirsnyje „Patikimumo vertinimas“.

⁽²²⁾ Daugiau informacijos pateikta 3.3.2 skirsnyje „Rizikos vertinimas“.

priežastis (rasė, religija, pilietybė, priklausymas konkrečiai socialinei grupei ar politiniai įsitikinimai) arba tuo, ar prašytojui gali būti suteikta papildoma apsauga pagal naujos redakcijos PD 15 straipsnį. IKŠ taip pat gali būti susijusi su apsaugos pakankamumo vertinimu prašytojo kilmės šalyje, įskaitant VAA.

- įvertinti, ar prašytojui **neturėtų būti suteikta** tarptautinė apsauga.

Panašiai kaip ir su apsauga susijusiais klausimais, IKŠ padeda nustatyti ir įvertinti galimas tarptautinės apsaugos nesuteikimo sąlygas ⁽²³⁾.

Šiose gairėse naudojami iliustratyvūs pavyzdžiai

Siekiant geriau pavaizduoti IKŠ naudojimą per tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimo procesą kituose praktinių gairių skyriuose naudojami skirtingi keturiomis konkrečiomis bylomis pagrįsti pavyzdžiai. Atkreipkite dėmesį, kad iš šių pavyzdžių, kurie pateikiami tik švietimo tikslais, nereikėtų daryti jokių bendrų išvadų. Kartu pažymėtina, kad šiose praktinėse gairėse pateikta IKŠ gali pasenti.

Prašytojo iš Irako atvejis

Prašytojas – **vieniša** dviejų vaikų **motina** iš Irako. Ji neturi jokių tapatybės dokumentų. Jai 40 metų ir ji yra **jazidė**, turinti 6 metų privalomą išsilavinimą. Ji gimė **Sindžaro** mieste, esančiame netoli Mosulo. Priežastis, dėl kurios ji pabėgo iš savo kilmės šalies – grupuotės „Irako ir Levanto islamo valstybė“ (**ISIS**) invazija 2014 m. rugpjūčio mėn. Kartu su savo šeima ji pabėgo iš namų ir visą savaitę gyveno netoliese esančiuose kalnuose neturėdama jokio maisto ar vandens. Per šią savaitę mirė jos motina ir kiti artimi giminaičiai. Ji nenori grįžti namo dėl patirto **smurto ir netinkamo elgesio**. Be to, jos manymu, **saugumo padėtis** Mosulo apylinkėse yra pernelyg nestabili jai ir jos dviem mažamečiams vaikams.

Prašytojo iš Sirijos atvejis

Prašytojas – Homse gimęs **vienišas vyras**. Jis yra **musulmonas sunitas** ir 2013 m., būdamas universiteto studentu, dalyvavo **Homse** surengtose **demonstracijose**. 2015 m. jis persikraustė į Hamą, o vėliau – 2018 m. – į Sarminą. Dėl saugumo padėties jis išvyko iš Sarmino ir su Sirijos pasu nukeliavo į Turkiją, o paskui atvyko į Graikiją. Jis nenori grįžti namo dėl **saugumo padėties** ir **privalomosios karo tarnybos**.

⁽²³⁾ Daugiau informacijos pateikta 4 skirsnyje „Pabėgėlio statuso nesuteikimas“.

Prašytojo iš Kamerūno atvejis

Prašytojas – **Dualoje** gimęs **vienišas vyras**. Paauglystėje jis turėjo vaikiną. Šie santykiai baigėsi po 3 metų dėl to, kad jo partneris išvyko į užsienį. Po vieno metų jis sutiko kitą vyrą. Jiems lankantis restorane jo partneris nesusilaikė ir viešai pabučiavo prašytoją, todėl jo **seksualinė orientacija** tapo visiems žinoma. Taigi, tų pačių metų gruodžio mėn. prašytojo vaikinui lydinti jį į jo šeimos namus kaimynystėje gyvenantys gyventojai **suniokojo šeimos transporto priemonę**; prašytojo vaikiną pabėgo. Baimindamasis dėl savo saugumo, jis išvyko iš šalies ir nenori sugrįžti, nes bijo, kad bus **nuteistas ir įkalintas dėl savo homoseksualumo**. Prašytojas neturi kelionės dokumento, tačiau turi gimimo liudijimą.

Prašytojos iš Kolumbijos atvejis

Prašytoja yra 1993 m. Kolumbijos Kaukos slėnio sostinėje **Kalyje** gimusi **vieniša moteris**. Ji turi Kolumbijos pasą, kuris buvo išduotas 2017 m. Ji yra katalikė ir Del Valjės universitete studijavo socialinį darbą. Vėliau ji pradėjo dirbti **socialine darbuotoja** NVO, kuri siekia apsaugoti nepalankioje padėtyje esantį jaunimą nuo nusikalstamumo. Iš Kolumbijos ji pabėgo po to, kai dėl savo darbo **sulaukė grasinimų iš „Las Águilas Negras“** (sukurta organizacija / nusikalstama grupė). Jie pagrasino prašytoją nužudyti, jei ji nemes darbo ir nesumokės jiems didelės pinigų sumos. Jos šeima negalėjo sau leisti sumokėti tokių pinigų ir nusprendė padėti jai pabėgti iš šalies.

2.2. IKŠ paieškos klausimų formulavimas

Kad galėtumėte toliau nagrinėti [2.1 skirsnyje „Įvairios IKŠ funkcijos nagrinėjimo procese“](#), nustatytus aspektus, turėtumėte sugebėti suformuluoti IKŠ **paieškos klausimus**, kurie padės išspręsti konkrečius bylai svarbius klausimus. IKŠ paieškos klausimus suformuluoti būtina, kai savarankiškai ieškote IKŠ ir kai siunčiate užklausą IKŠ padaliniui ⁽²⁴⁾.

IKŠ paieškos klausimus gali būti svarbu suformuluoti bet kuriame tarptautinės apsaugos statuso nustatymo proceso etape. Tačiau svarbu tiksliai suformuluoti IKŠ paieškos klausimus, siekiant nešvaistyti laiko neproduktyviai IKŠ paieškai. Pavyzdžiui, formuluodami IKŠ paieškos klausimus, turėtumėte ne tik iš esmės susipažinti su padėtimi kilmės šalyje, bet ir užtikrinti, kad IKŠ paieškos klausimai būtų esminiai nustatant prašytojo pareiškimų patikimumą, tarptautinės apsaugos poreikį, grąžinimo riziką ir pan. Todėl neturėtumėte imtis ieškoti IKŠ tol, kol aiškiai nežinote esminių faktų ir į kokius pagrindinius klausimus reikia atsakyti.

⁽²⁴⁾ Daugiau informacijos pateikta [2.2.1 skirsnyje „Pagalbos iš IKŠ ekspertų prašymas“](#).

Naudingas **metodas konkrečioms IKŠ paieškos klausimams suformuluoti** – pirmiausia nustatyti bendrą (-as) atitinkamą (-as) temą (-as), kurią (-ias) reikia įvertinti, ir paskui susiaurinti temą (-as) iki konkretesnių temų ir klausimų.

Kamerūno atvejo pavyzdys

Šiuo atveju pasinaudosime kamerūniečio prieglobsčio prašytojo, kuris teigia esąs persekiojamas dėl savo seksualinės orientacijos, pavyzdžiu. Siekiant įvertinti apsaugos poreikį, bendra tema, kuria reikės surinkti IKŠ, yra:

- homoseksualių asmenų padėtis Kamerūne.

Šį klausimą galite susiaurinti iki trijų konkretesnių temų:

- kaip valstybė elgiasi su homoseksualiais asmenimis Kamerūne;
- kaip visuomenė elgiasi su homoseksualiais asmenimis Kamerūne;
- kaip valstybė saugo homoseksualius asmenis Kamerūne.

Remiantis šiomis temomis, galima suformuluoti konkretesnius IKŠ paieškos klausimus.

Dėl valstybės elgesio su homoseksualiais Kamerūne:

- Kaip Kamerūno teisės aktuose vertinamas tos pačios lyties asmenų seksualinis elgesys?

Atlikę tam tikrą pradinę paiešką, galite išsiaiškinti, kad seksualiniai veiksmai tarp tos pačios lyties asmenų yra draudžiami pagal Kamerūno teisės aktus. Tai žinodami, galite ieškoti šios informacijos:

- Ar Kamerūne užtikrinama teisės aktų įgyvendinimas, kuriais draudžiami seksualiniai veiksmai tarp tos pačios lyties asmenų?
- Ar yra pavyzdžių, susijusių su Kamerūno valstybės subjektų neteisiminiu smurtu prieš homoseksualius asmenis, savavališku jų sulaikymu, prievartavimu, žeminimu ir pan.?

Dėl visuomenės elgesio su homoseksualiais Kamerūne:

- Koks apskritai visuomenės požiūris į homoseksualus Kamerūne? Temą galima dar labiau susiaurinti, pvz.:
 - o Ar žiniasklaidoje, socialiniuose tinkluose arba viešajame diskurse fiksuota atvejų, kai prieš homoseksualius asmenis buvo nukreipta neapykantos kalba?

Dėl valstybės užtikrinamos homoseksualų apsaugos Kamerūne:

Visų pirma svarbu žinoti visus persekiojimo vykdytojus ir kokią apsaugą apskritai užtikrina valstybė. Šiame konkrečiame pavyzdyje nėra jokio poreikio toliau nagrinėti valstybės apsaugos prieinamumo, nes iš ankstesnės paieškos žinome, kad valstybė netinkamai elgiasi su homoseksualais. Tačiau, jei būtų nustatyta, kad netinkamai elgiamasi tik visuomenėje, reikėtų ieškoti papildomos informacijos apie valstybės užtikrinamą apsaugą.

Formuluodami IKŠ paieškos klausimą, nepamirškite įvertinti, ar įmanoma rasti IKŠ, susijusią su ypač konkrečiu aspektu. Kamerūniečio prieglobsčio prašytojo pavyzdyje vargu ar rasite informacijos apie konkretų incidentą, susijusį su jo istorija, pavyzdžiui, kad buvo užpultas ir suniokotas jo šeimos automobilis. Vietoje to, galėtumėte apsvarstyti galimybę ieškoti bendresnio pobūdžio informacijos apie tai, kokios rūšies smurto ir išnaudojimo veiksmus prieš homoseksualius vyrus vykdo bet kuris subjektas (visuomenė, šeima, draugai ir pan.).

Be to, formuluodami IKŠ paieškos klausimą, turėtumėte atsižvelgti į visus konkrečius kiekvienos bylos aspektus, pavyzdžiui, pažeidžiamumą arba kitas asmenines aplinkybes.

2.2.1. Pagalbos iš IKŠ ekspertų prašymas

Kai kurios nacionalinės administracijos turi konkrečius IKŠ padalinius arba IKŠ ekspertus, teikiančius atsakymus į klausimus, susijusius su IKŠ, kai atsakingam pareigūnui reikalinga pagalba. Jei yra laisvi, IKŠ ekspertai gali teikti specialiąsias žinias tokiais klausimais kaip paieškos metodai ir šaltinio vertinimas. Skyrįje taip pat gali būti IKŠ ekspertų, kurie specializuojasi tam tikrose šalyse arba regionuose, atlieka tyrimus ir teikia būtiną atitinkamą informaciją. Dėl šios priežasties tuo atveju, kai jie veikia jūsų nacionalinėje prieglobsčio sistemoje, patartina kreiptis į šiuos ekspertus.

Kreipdamiesi į IKŠ ekspertus pagalbos, priklausomai nuo nacionalinės praktikos, galite pasinaudoti šiais patarimais:

- prieš kreipdamiesi pagalbos, atlikite bazinę paiešką pagrindiniuose IKŠ portaluose;
- savo prašyme nurodykite šaltinius ir informaciją, kurią jau radote / patikrinote;
- nešališkai apibrėžkite tinkamus ir tikslius paieškos klausimus ⁽²⁵⁾.

Gera praktika yra užsirašyti kiekvieną klausimą, į kurį labai svarbu gauti atsakymą norint užbaigti bylos vertinimą.

⁽²⁵⁾ Priklausomai nuo nacionalinės praktikos, tai galėtų būti konkreti forma, kurią turite pateikti IKŠ padaliniui / ekspertams, prašydami konkrečios IKŠ informacijos.

Klausimas IKŠ ekspertui / padaliniui turėtų būti **suformuluotas objektyviai**, siekiant užtikrinti, kad IKŠ būtų renkama neutraliai ir nešališkai (t. y. rezultatui negali daryti įtakos joks interesas, taip pat neturi būti ieškoma būtent tokios IKŠ, kuria remiantis būtų pagrindžiamas tik neigiamas arba tik teigiamas sprendimas). Dėl šios priežasties reikėtų vengti IKŠ paieškos klausimų, kurie yra numanomi arba manipuliaciniai.

Netinkamai suformuluoto klausimo dėl IKŠ pavyzdys

- Man reikalinga IKŠ, patvirtinanti, kad iš Irako grįžusiam sunitui vyrui nėra persekiojimo pavojaus.

Teisiškai suformuluotų vengtinų klausimų pavyzdžiai

- Koks persekiojimo pavojus gresia sunitui vyrui, jei jis būtų grąžintas į Iraką?
- Ar jis turi vidaus apsaugos alternatyvą?

Pirmiau išvardyti klausimai yra susiję su sprendimo priėmimo ir vertinimo sritimi ir nėra tinkami IKŠ ekspertui / padaliniui. Šiuos klausimus reikėtų reformuluoti, kad jie būtų neutralūs ir pagrįsti faktais, siekiant atlikti IKŠ paiešką, pavyzdžiui:

- Kaip su sunitais vyrais elgiasi valstybinės ir nevalstybinės grupės grįžus iš užsienio?
- Ar sunitai vyrai susiduria su sunkumais persikeldami Irake?

Jeigu nacionalinio IKŠ padalinio nėra, tačiau būtina susisiekti su išorės ekspertais, turėtumėte vadovautis nacionaline praktika.

3. IKŠ naudojimas įvairiuose tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimo etapuose

Kiekviename procedūros etape – rengiantis apklausai, apklausos metu ir vertinant tarptautinės apsaugos prašymą – atsakingas pareigūnas turi būti gerai informuotas apie naujausius pokyčius prašytojo kilmės šalyje ir visą aktualią IKŠ, susijusią su konkrečia byla.

Dabar kiekvieną etapą išnagrinėsime atskirai ir išsamiau.

Pirmiausia peržvelkite toliau pateiktoje lentelėje pavaizduotus esminius žingsnius.

1 lentelė. Esminiai tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimo procedūros etapų žingsniai

Pasirengimas apklausai	Apklausos vykdymas	Prašymo vertinimas
• Surinkite pagrindinę informaciją apie prašytojo šalį • Gaukite atnaujintą informaciją apie dabartinę saugumo, žmogaus teisių ir politinę padėtį prašytojo šalyje • Tiek, kiek tai įmanoma, nustatykite esminius faktus ⁽²⁶⁾, kuriuos reikia ištirti, ir suformuluokite atitinkamus klausimus • Parenkite apklausos planą	• Patvirtinkite arba suabejokite dėl prašytojo pateiktos informacijos patikimumo • Užduokite atitinkamus klausimus dėl IKŠ • Surinkite papildomos IKŠ tiek, kiek tai įmanoma	• Įvertinkite patikimumą • Įvertinkite pavojus • Įvertinkite apsaugos aspektus (įskaitant VAA, kai aktualu) • Įvertinkite pabėgėlio statuso nesuteikimą (kai aktualu)

⁽²⁶⁾ Esminiai faktai yra faktai, kurie yra tiesiogiai susiję su pabėgėlio (1951 m. Pabėgėlių konvencijos 1 straipsnio A skirsnio 2 dalis ir naujos redakcijos PD 2 straipsnio d punktas) arba asmens, kuris turi teisę į papildomą apsaugą (naujos redakcijos PD 2 straipsnio f punktas ir 15 straipsnis), apibrėžtimi ir yra priskirtini prašymo esmei. Paprastai nereikia daug dėmesio skirti smulkiems arba neesminiams faktams, kurie neturi įtakos pagrindiniams prašymo elementams. Žr. EASO *praktinės gairės „Įrodymų vertinimas“*, 2015 m. kovo mėn.

3.1. Pasirengimas apklausai

Prieš apklausą labai svarbu kruopščiai pasirengti bylai, siekiant aiškiau suprasti konkrečią bylą ir parengti apklausos planą, kuris būtų pritaikytas prie konkretaus prašytojo. Šiame etape turėtumėte atkreipti dėmesį į pagrindines byloje nustatytas aplinkybes. Labai svarbu susipažinti su informacija apie prašytoją ir jo kilmės šalį. Žinių trūkumas gali turėti neigiamos įtakos jūsų gebėjimui sekti prašytojo pareiškimus ir užduoti klausimus, būtinus tiriant esminius faktus, pagrįstą baimę, pavojus ir kitus sprendimui priimti labai svarbius aspektus. Dėl šios priežasties gali kilti rizika, kad bus užduoti nesusiję klausimai, o tai galiausiai galėtų pakenkti jūsų autoritetui arba sugriauti prašytojo pasitikėjimą. Todėl žinių trūkumas gali ne tik pakenkti apklausai, bet ir gebėjimui įvykdyti įrodinėjimo prievolę, taigi ir pažeisti naujos redakcijos PD 4 straipsnį.

Dėl šios priežasties prieš apklausos pradžią būtina susipažinti su atnaujinta IKŠ. Tai yra informacija apie bendrą padėtį kilmės šalyje, pavyzdžiui, žmogaus teisių padėtis, saugumo padėtis, vyriausybė, religinės grupės, etninės grupės, kultūriniai aspektai, administracinis suskirstymas, naujausia istorija ir pan. Ši informacija taip pat apima informaciją apie prašytoją, kuri jau yra prieinama byloje. Pavyzdžiui, registracijos procedūros metu prašytojų paprastai prašoma pateikti asmeninę informaciją, kaip antai nurodyti amžių, lytį, gimimo ir gyvenamąją vietą, pilietybę, tautybę, gimtąją kalbą, religiją, šeiminių padėtį, išsilavinimą, darbo patirtį, kelionės maršrutus, tarptautinės apsaugos prašymo motyvus ir pan. Kitas jūsų žingsnis bus įvertinti šią informaciją atsižvelgiant į tarptautinės apsaugos poreikius, nustatyti materialinius faktus, kuriuos reikia išnagrinėti apklausos metu ir galimus būsimus pavojus prašytojui. Ieškokite konkrečios IKŠ, susijusios su materialiniais faktais ir pavojais, ir parenkite apklausos planą. Nepamirškite pabėgėlio statuso nesuteikimo rodiklių.

Grįžkime prie pirmiau pateiktų prašytojų pavyzdžių ir panagrinėkime, kokius klausimus, susijusius su IKŠ, reikia išspręsti prieš apklausą.

Irako atvejo pavyzdys

Prašytoja pateikė informaciją apie kilmės šalį (Irakas), gimimo vietą (Sindžaras), tautybę / religiją (jazidė) ir šeimos statusą (vieniša motina su dviem vaikais). Priežastis, dėl kurios ji pabėgo iš savo kilmės šalies, ISIS invazija 2014 m. rugpjūčio mėn. Prašytoja neturi jokių dokumentų.

Susipažinus su **bendra žmogaus teisių ir saugumo padėtimi** Irake ir išnagrinėjus žinomus faktus apie prašytoją, susijusius su tarptautinės apsaugos poreikiais, sudarysite per apklausą nagrinėtinų klausimų sąrašą ir ieškosite susijusios IKŠ.

Informacijos, susijusios su patikimumo vertinimu, surinkimas. Šiame pavyzdyje, atsižvelgdami į tai, kad prašytojas neturi jokių tapatybės dokumentų, ir į gyvenamosios vietos svarbą bei reikšmingumą, taip pat į prašytojo religinį profilį, pagalvokite, kokios informacijos jums prireiks aiškinantis prašytojo tapatybę. Pavyzdžiui, bendra IKŠ apie Iraką ir **miestą bei regioną**, kuriame prašytojas gimė, yra svarbi aiškinantis prašytojo pilietybę ir gyvenamąją vietą. Lygiai taip pat dėmesį turėtumėte atkreipti į informaciją apie jazidus. Paskui turėtumėte ieškoti informacijos

apie **padėtį ISIS invazijos metu 2014 m. rugpjūčio mėn.**, kad išnagrinėtumėte, ar prašytojas dalyvavo šiuose įvykiuose. Konkrečiau, tai yra informacija apie įvykių chronologiją, dalyvavusius subjektus, invazijos pasekmes piliečiams, esantiems teritorijoje ir pan., taip pat jazidų padėtis konflikto Sindžare metu ir bet kokie žmogaus teisių pažeidimai, kurie galėjo patirti.

Informacijos, susijusios su apsaugos poreikiais, surinkimas. Patikrinkite IKŠ apie **dabartinę saugumo padėtį** Sindžare ir Ninevos provincijoje, kurioje yra šis miestas, kaip ISIS, valdžios institucijos ir aplinkinė visuomenė elgiasi su jazidais, kaip dabar bendrauja įvairios etninės grupės, pvz., jazidai, kurdai ir Irako arabai. Taip pat turėtumėte gerai suprasti dabartinę padėtį atsižvelgiant į Ninevoje prieinamą **valstybės apsaugą**.

Su VAA susijusios informacijos surinkimas. Paskutinis žingsnis gali būti išnagrinėti saugumo padėtį ir valstybės apsaugos prieinamumą šalies dalyse, kurios galėtų būti tinkamos vidaus apsaugos alternatyvai, kartu įvertinant prašytojo profilį.

Remdamiesi visa gauta informacija, galėsite parengti apklausos planą su konkrečiais klausimais ir užduoti prašytojui susijusius klausimus.

Šiuo atžvilgiu patartina suformuluoti **konkretesnius klausimus apie faktus, kurie, kaip žinome, yra patikrinami** dėl išankstinio pasirengimo ir susipažinimo su IKŠ. Jei užduosite pernelyg bendrus klausimus, tikriausiai sulauksite panašių atsakymų ir galimybė išanalizuoti atsakymus remiantis patikimumo rodikliais bus ribota. Tuo pat metu po apklausos labai sudėtinga patvirtinti ypač specifinius faktus ir duomenis. Tai nepadės prieiti prie išvados dėl prašytojo kilmės vietos, jei sulauksite tik atsakymo, kad kaime yra aikštė ir turgus, nes tokias vietas galima rasti ir kitur. Panašiai, jei nerandate prašytojo nurodytų aikštės ir turgaus pavadinimų, tai nereiškia, kad jie neegzistuoja. Dėl šios priežasties, be atvirų klausimų, taip pat turėtumėte pagalvoti apie konkretesnius klausimus, kad gautumėte papildomos informacijos, kurią galima patvirtinti, pvz.:

- Kur tiksliai yra (prašytojo anksčiau paminėta konkreti vieta)?
- Kaip į ją galima patekti iš (vietos pavadinimas)?

Sirijos atvejo pavyzdys

Prašytojas pateikė informaciją apie kilmės vietą, šeimos statusą, religiją, ankstesnes buvimo vietas, išsilavinimą ir pabėgimo iš kilmės šalies priežastis. Susipažinus su **bendra žmogaus teisių ir saugumo padėtimi** Sirijoje ir išnagrinėjus žinomus faktus apie prašytoją, susijusius su tarptautinės apsaugos poreikiais, sudarysite per apklausą nagrinėtinų klausimų sąrašą ir ieškosite susijusios IKŠ.

Informacijos, susijusios su patikimumo vertinimu, rinkimas. Panašiai kaip ir pirmiau minėtoje byloje, susipažinus su **bendra saugumo ir žmogaus teisių padėtimi** Sirijoje, bus būtina išnagrinėti bendrą informaciją apie **Siriją, Homsą, universitetą ir musulmonus sunitus**, siekiant išsiaiškinti prašytojo tapatybę. Šiuo atžvilgiu taip pat būtų naudinga rasti IKŠ apie galimybę gauti pasą Sirijoje. Jums reikės surinkti konkrečią IKŠ apie įvykius ir (politinius / karinius) subjektus, dalyvavusius Homse, Hamoje ir Sarmine prašytojo buvimo metu, prieš pabėgant jam iš Sirijos. Tai, pvz., apima informaciją apie **demonstracijas Homse 2013 m.**

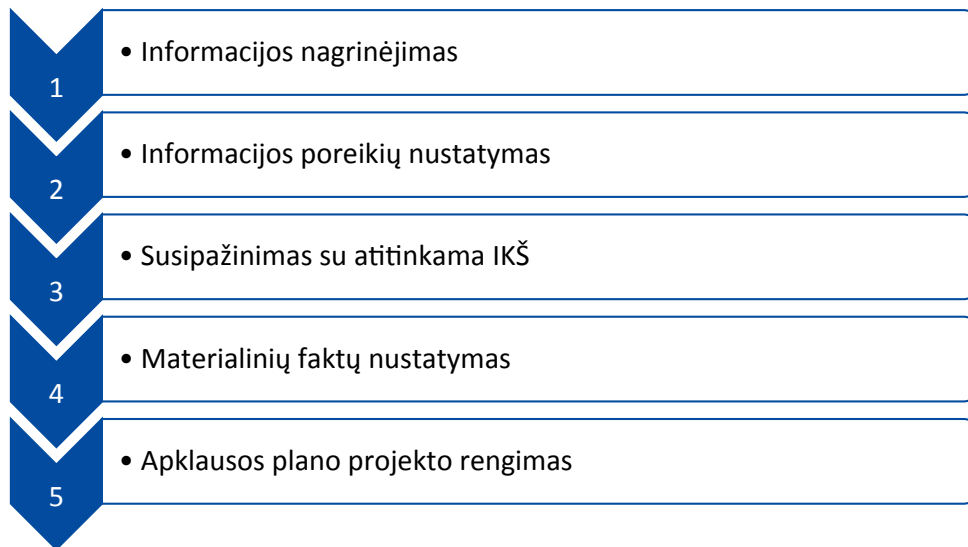
Informacijos, susijusios su apsaugos poreikiais, rinkimas. Paskui turite susidaryti aiškų vaizdą apie **dabartinę saugumo, politinę ir žmogaus teisių padėtį** Sirijoje. Šiuo atžvilgiu taip pat turėtumėte įvertinti prašytojo religinę musulmonų sunito tapatybę. Jums reikės informacijos apie sirų, dalyvavusių prieš režimą nukreiptose demonstracijose, padėtį. Galiausiai, atsižvelgiant į prašytojo amžių, taip pat turėtumėte surinkti informaciją apie **karo tarnybą** ir šaukimą į ją, įskaitant taisykles, elgesį su šauktiniais ir veiksmus, kuriuose dalyvauja šauktiniai.

Informacija, kurią radote rengdamasis apklausai, padės jums nuspręsti, ar apklausos metu reikia užduoti papildomų klausimų. Kartu IKŠ padės jums išvengti nereikalingų klausimų ir dėmesį sutelkti į sprendimui priimti svarbius klausimus. IKŠ taip pat gali padėti nustatyti konkrečius faktus apie tam tikrus profilius ir taip daryti įtaką papildomų apklausos klausimų pobūdžiui ir kiekiui. Pavyzdžiui, ieškodami IKŠ, susijusios su karto tarnyba Sirijoje, sužinosite, kad 18–42 metų vyrai, turintys Sirijos pilietybę, pagal įstatymą privalo atlikti karo tarnybą ir masiniai šaukimai į kariuomenę Homso ir Hamos provincijose yra įprastas reiškinys. Nors universitetų studentai tam tikromis sąlygomis gali būti atleisti nuo karo tarnybos, vyresni nei 25 metų studentai paprastai buvo imami į kariuomenę ir kitas susijusias saugumo tarnybas. Jeigu prašytojas priklauso šiai kategorijai, t. y. 2013 m. jis buvo vyresnis nei 25 metų, informacija, kurią radote, turės įtakos jūsų požiūriui į esminį faktą „prašytojas dalyvavo demonstracijose Homse būdamas universiteto studentu“.

Kadangi iš IKŠ matyti, kad dauguma šio amžiaus studentų buvo pašaukti į kariuomenę, galite norėti užduoti daugiau tikslingų klausimų, kad išsiaiškintumėte, kaip prašytojas sugebėjo išvengti karo tarnybos. Dėl kruopštaus pasiruošimo taip pat galėsite nustatyti galimus pabėgėlio statuso nesuteikimo veiksnius ir užduoti papildomus konkrečius klausimus. Daugiau rekomendacijų dėl pabėgėlio statuso nesuteikimo pateikta 4 skirsnyje „Pabėgėlio statuso nesuteikimas“.

Surinkę visą būtiną IKŠ ir išnagrinėję įvairių rūšių patikimus šaltinius, turėtumėte sugebėti parengti pritaiktą apklausos planą (kuriame nustatytos pagrindinės temos, klausimų, kuriuos reikia užduoti, rūšys), kuris derėtų su apklausos uždaviniais. Gerai parengtas apklausos planas yra labai svarbus veiksmingai ir efektyviai.

Atminkite

3.2. Asmeninės apklausos vykdymas

Remdamiesi bylos medžiagoje pateikta ir surinkta informacija, galėsite užduoti **atitinkamus klausimus**, susijusius su išorės patikimumu arba apsaugos aspektais, kurie bus pagrįsti IKŠ. Taip pat galėsite nustatyti naujas temas, apie kurias prašytojas užsimins apklausos metu. Toliau informaciniais tikslais pateikiamas nebaigtinis apklausos klausimų, kurie svarbūs vertinant išorės patikimumą arba prašymo pagrindus, arba būsimą pavojų, pavyzdžių sąrašas. Nepamirškite, kad klausimai visada turėtų būti pritaikyti prie konkrečios nagrinėjamos bylos ir turimos IKŠ. Be to, formuluodami klausimus, atsižvelkite į prašytojo individualias aplinkybes, pavyzdžiui, amžių, lytį, išsilavinimą ir socialinę kilmę ir pan. ⁽²⁷⁾ Surinkta informacija galėtų būti pagrįsta IKŠ.

Kai aktualu, gera praktika yra apklausos metu paprašyti prašytoją pasakyti vardus, vietovardžius, organizacijų pavadinimus ir pan. gimtąja kalba, nes tai naudinga atliekant savarankišką tyrimą arba prašant IKŠ ekspertų pagalbos.

⁽²⁷⁾ Šiame skirsnyje nagrinėjama informacija, kurią reikia surinkti pokalbio metu. Daugiau informacijos apie pokalbio metodus pateikta EASO *praktinėse gairėse „Asmeninis pokalbis“*, 2014 m. gruodžio mėn.

Išorės patikimumo klausimų pavyzdžiai Kolumbijos pilietės byloje: prašytojo pareiškimų nagrinėjimas

- Koks yra visas NVO, kuriai dirbote, pavadinimas (vietos kalba)?
- Ar galėtumėte apibūdinti NVO, kurioje dirbote? Kokia jos struktūra?
- Kur yra jos buveinė?
- Kas yra NVO steigėjas / direktorius / vietos direktorius?
- Ką konkrečiai daro jūsų NVO, kokie jos tikslai? Kokia NVO specializacija?
- Kokius darbus dirbote NVO ir kokios buvo jūsų pareigos? (Šis klausimas nėra tiesiogiai susijęs su informacija, kurią būtų galima patikrinti ją palyginant su IKŠ, nebent asmuo ėjo aukštas pareigas. Tačiau IKŠ gali būti pateikta bendra informacija apie narių pareigas, priklausomai nuo jų einamų pareigų organizacijoje, taigi tai gali turėti įtakos išorės patikimumo vertinimui.)
- Ar turite žinių apie grupuotės „Las Águilas Negras“ vaidmenį ir veiklą? Ar galite ją apibūdinti?

Išorės patikimumo klausimų pavyzdžiai Sirijos piliečio byloje: prašytojo pareiškimų nagrinėjimas

- Ar galite apibūdinti demonstraciją (-as), kurioje (-iose) dalyvavote, ir savo vaidmenį šioje (šiose) demonstracijoje (-ose)? (Laikas ir vieta)
- Ar galite apibūdinti, kas su jumis atsitiko po to, kai dalyvavote šioje (šiose) demonstracijoje (-ose)?
- Ar galite apibūdinti, kas atsitiko jūsų šeimai ir draugams; kur jie yra dabar?
- Ar buvote šaukiamas į kariuomenę? Jei taip, kada ir kaip? Ar atlikote karo tarnybą?

Su apsauga susijusių klausimų Kolumbijos pilietės byloje pavyzdžiai: būsimo pavojaus prašytojai nagrinėjimas (pagrįsta baimė ir apsaugos prieinamumas)

- Kokia yra aktyvistų / socialinių darbuotojų, dirbančių NVO, padėtis?
- Kokių grasinimų sulaukėte iš grupuotės „Las Águilas Negras“? Kokia yra kitų NVO, kurioje dirbote, darbuotojų / narių padėtis?
- Ar kreipėtės į vietos institucijas dėl apsaugos, pvz., ar kreipėtės į policiją ir pranešėte apie grasinimą? Koks buvo rezultatas? Ar jie ėmėsi kokių nors priemonių? Jei ne, ar pateikėte skundą kitai policijos nuovadai?

Apklausoje metu labai svarbu išlikti **atviram, lanksčiam ir nešališkam**. Jūsų parengtas apklausos planas ir surinkta IKŠ viso apklausos proceso metu turėtų atlikti tik **pagalbinį vaidmenį**. Tikėkitės ir būkite pasirengę tam, kad prašytojas apklausos metu gali prabilti visiškai naujomis temomis arba galite sulaukti netikėtų atsakymų.

Kamerūno atvejo pavyzdys

Apklausoje metu prašytojas iš Kamerūno pareiškia, kad jis yra susituokęs. Šios aplinkybės automatiškai nereikėtų vertinti kaip veiksnio, kuriuo paneigiama jo nurodyta homoseksualo orientacija / elgesys. Iš prieinamų IKŠ ataskaitų galite sužinoti, kad Užsachario Afrikoje gyvenantys homoseksualūs vyrai dažnai gyvena „dvigubą gyvenimą“ ir yra vedę moterį. Gali būti, kad jis vedė dėl vyraujančių socialinių normų savo šalyje ir (arba) siekdamas apsaugoti save ⁽²⁸⁾.

Atkreipkite dėmesį į tai, kad IKŠ turi ribas ir gali būti, kad konkreti informacija apie kai kuriuos įvykius neprieinama. Tačiau tai nebūtinai reiškia, kad konkretus įvykis neįvyko arba kad prašytojo paminėtas asmuo ar organizacija neegzistuoja. Išlikite atviri ir apklausos metu iš prašytojo surinkite **papildomos informacijos**, kuri gali padėti jums lengviau ieškoti papildomos informacijos po pokalbio.

Kolumbijos atvejo pavyzdys

Prašytojos iš Kolumbijos nurodyto NVO pavadinimo nėra nė vienoje prieinamoje šios šalies ataskaitoje. Tai nereiškia, kad NVO nėra ir kad prašytojos pareiškimas nepatikimas. Informacijos galite nerasti dėl to, kad NVO yra naujai įsteigta, gali būti atsiskyrusi nuo kitos organizacijos, arba gali veikti tik vietos lygmeniu, todėl nėra tokio intereso skelbti susijusią informaciją ⁽²⁹⁾. Paprašykite prašytojos nurodyti kitą NVO, kuri siekia panašių tikslų ir uždavinių, ir pateikti jums informaciją, kad galėtumėte įvertinti platesnį kontekstą.

Prašytojos atskleistas naujas aplinkybes gali prireikti greitai patikrinti, siekiant patvirtinti vietą, datą arba grupuotės pavadinimą ir pan. Tokiais atvejais jums gali prireikti **ieškoti papildomos informacijos**, kuria remdamiesi galite formuluoti klausimus. Nepaisant to, labai svarbu **paaisyti apklausos eigą**.

Jei apklausos metu tenka ieškoti IKŠ, turėtumėte įsitikinti, kad dėl to **nebus sutrikdyti** jūsų ir prašytojo užmegztas santykis. Greitus patikrinimus galima atlikti prašytojo akivaizdoje, jei aplinka yra tinkama. Tačiau jei jums reikia daugiau laiko paieškai ir tam, kad susipažintumėte su konkrečia IKŠ, tai gali būti tinkama padaryti per **pertrauką** arba **po** pokalbio.

⁽²⁸⁾ Informacijos apie kilmės šalį padalinio užsieniečių biuras, Lenkija, *Seksualinių mažumų padėtis Afrikoje (Pietų Sacharoje)*, Maciej Fagasiński, 2013 m. gegužės mėn., p. 23.

⁽²⁹⁾ Daugiau informacijos apie IKŠ trūkumą žr. 3.3.1.1 skirsnį „Situacijos, susijusios su IKŠ vertinimu atsižvelgiant į išorės patikimumo vertinimą“.

Sirijos atvejo 1 pavyzdys

Apklauskos metu prašytojas iš Sirijos pridūrė, kad keliaudamas į Hamą jis sustojo Ar-Rastane. Čia jis praleido keturis mėnesius.

Jei turite galimybę, **apklausos metu** galite greitai patikrinti tikslią šios vietos lokaciją (pvz., naudodami žemėlapį galite patikrinti, ar Ar-Rastanas yra pakeliui į Hamą) ir užduoti papildomų klausimų apie prašytojo buvimą Ar-Rastane arba suteikti prašytojui galimybę paaiškinti kai kuriuos galbūt neaiškius aspektus (tai bus išsamiau aptarta toliau).

Praktiškai greit patikrinti galima tik jeigu turite prieigą prie IKŠ duomenų bazės arba interneto. Šiuo atžvilgiu vadovaukitės nacionaline praktika.

Greitas patikrinimas turėtų būti trumpas ir paprastas – geriausia atlikti vietų, vietų lokacijų, datų, organizacijų pavadinimų ir santrumpų, vadovų vardų ar slapyvardžių ir pan. patikrinimą.

Kolumbijos atvejo 2 pavyzdys

Apklauskos metu prašytoja iš Kolumbijos pridėda toliau išvardytą naują informaciją. Ji teigia, kad rašo tinklaraštį, kuriame griežtai kritikuoja valdžios institucijas dėl korupcijos ir bendradarbiavimo su narkotikų prekeivių grupuotėmis. Ji kaltino valdžios institucijas tuo, kad jos leido nusikalstamoms grupėms verbuoti jaunos berniukus. Todėl jai buvo pagrasinta įkalinimu už politikų šmeižimą.

Šioje situacijoje patikrinus prašytojos nurodytus naujus faktus, pvz., jos tinklaraščio turinį, straipsnius ir pastabas apie vietos politikus, reikia ieškoti IKŠ, susijusios su žodžio laisvės padėtimi Kolumbijoje ir sankcijomis, kurios skiriamos už valdžios institucijų šmeižimą. Taip pat turėtumėte patikrinti praeinamą informaciją apie nusikalstamų grupuočių bendradarbiavimą su valdžios institucijomis arba bet kuriuo atveju tai, kaip jos kovoja su šia padėtimi.

Šioje byloje dėl naujos ir konkrečios informacijos kiekio turėsite atlikti išsamesnę paiešką ir (arba) kreiptis į IKŠ padalinį. Tokiai paieškai prireiks daugiau laiko, todėl ją rekomenduojama atlikti **po apklausos**.

Praktikoje išsamesnė paieška paprastai turėtų būti atliekama ir (arba) papildomi klausimai jūsų IKŠ padaliniui siunčiami po apklausos.

Prašytojų pareiškimai gali skirtis nuo IKŠ, kurią radote, o tai gali daryti neigiamą poveikį patikimumui ir galutiniam sprendimui. Laikantis procesinės lygybės principo, IKŠ, dėl kurios sprendimo priėmėjas galėtų būti linkęs atlikti neigiamą patikimumo vertinimą, turėtų būti pateikta prašytojui, kad jis pateiktų pastabas⁽³⁰⁾. **Jei įmanoma, prašytojui turėtų būti suteikta galimybė apklausos metu paaiškinti prieštaravimus IKŠ⁽³¹⁾**, siekiant ginčyti informaciją, jei jiems to reikia, ir (arba) pasirengti pateikti pastabas dėl bet kurios informacijos, kuria remiantis būtų galima paneigti jo prašymo patikimumą.

Savo patirtimi ir žiniomis reikėtų remtis atsargiai. Patyrę atsakingi pareigūnai paprastai turi gerą supratimą apie konkrečias kilmės šalis. Atitinkamus aspektus ir temas lengviau **nustatyti** ir tuo pat metu IKŠ padeda patyrusiems atsakingiems pareigūnams užduoti susijusius klausimus. Tačiau kartais ši patirtis gali turėti neigiamos įtakos apklausai. Kadangi patyrę atsakingi pareigūnai puikiai išmano temą, jie gali nepatikrinti naujausių pokyčių, todėl kyla pavojus, kad jų žinios bus pasenusios. Dėl šios priežasties **neturėtumėte remtis tik savo patirtimi**, bet toliau **susipažinti su galimais pokyčiais**.

Atminkite

- 1 • Surinkite papildomą informaciją
- 2 • Būkite atviras ir lankstus
- 3 • Paisykite pokalbio eigos
- 4 • Suteikite galimybę prašytojui paaiškinti galimus prieštaravimus
- 5 • Atsargiai naudokitės savo patirtimi

3.3. Tarptautinės apsaugos prašymo vertinimas

Šiame procedūros etape IKŠ bus naudojama sprendimo priėmimo proceso metu, siekiant padėti įvertinti, ar prašytojui reikalinga tarptautinė apsauga.

Vertindami patikimumą, atitinkamą informaciją ir surinktus įrodymus, susijusius su materialiniais prašymo faktais, turėtumėte įvertinti atsižvelgdami į IKŠ.

⁽³⁰⁾ EASO *praktinės gairės „Asmeninis pokalbis“*, 2014 m. gruodžio mėn.

⁽³¹⁾ EASO *praktinės gairės „Įrodymų vertinimas“*, 2015 m. kovo mėn.; EASO *praktinės gairės „Asmeninis pokalbis“*, 2014 m. gruodžio mėn.

Materialiniai faktai yra faktai, kurie tiesiogiai susiję su pabėgėlio apibrėžtimi pagal naujos redakcijos PD 2 straipsnio d punktą arba su asmens, kuris atitinka papildomos apsaugos kriterijus (naujos redakcijos PD 2 straipsnio f punktas ir 15 straipsnis), apibrėžtimi ir yra priskirtini prašymo esmei. Materialiniai faktai yra susiję su:

- prašytojo kilmės šalimi;
- prašytojo ankstesnėmis problemomis, susijusiomis su persekiojimu ar didele žala, ir ateities baime;
- priežastimis, dėl kurių prašytojui kilo problemų ar prašytojas bijo, kad kils problemų;
- priežastimis, dėl kurių prašytojas negali ar nenori pasinaudoti apsauga kilmės šalyje, įskaitant vidaus apsaugos alternatyvą;
- priežastimis, dėl kurių prašytojui gali būti nesuteiktas pabėgėlio statusas.

Atlikę patikimumo vertinimą ir nustatę, kuriuos esminius faktus reikia patvirtinti, pasinaudosite IKŠ, kad toliau **vertintumėte riziką** ir nustatytumėte būsimo persekiojimo arba didelės žalos pavojų.

Priklausomai nuo bylos, jums taip pat gali prireikti pasinaudoti IKŠ, kad įvertintumėte **vidaus apsaugos alternatyvos** prieinamumą arba galimą **pabėgėlio statuso nesuteikimą**.

Norėdami visapusiškai suprasti įrodymų vertinimo metodiką ir sužinoti daugiau išsamių rekomendacijų, kaip atlikti patikimumo ir rizikos vertinimą, žr. *EASO įrodymų vertinimo praktinės gairės*. Taip pat *EASO priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų praktinėse gairėse* ir *EASO pabėgėlio statuso nesuteikimo praktinėse gairėse* pateiktos rekomendacijos dėl tarptautinės apsaugos alternatyvos ir aptariamos su pabėgėlio statuso nesuteikimu susijusios aplinkybės. Šiose praktinėse gairėse daugiausia dėmesio skiriama tik IKŠ naudojimui šiais etapais.

Prieš pradėdami vertinimą ir priimdami sprendimą, turėtumėte atkreipti dėmesį į galimus papildomus IKŠ poreikius. Turėtumėte peržvelgti IKŠ, susijusią su apklausos metu pateikta nauja informacija, kurios neturėjote galimybės patikrinti per apklausą.

Kolumbijos atvejo pavyzdys

Apklausos metu Kolumbijos prašytoja užsiminė apie naujas aplinkybes, susijusias su tarptautinės apsaugos poreikiais (2 pavyzdys, p. 32). Todėl jums reikia susipažinti su naujomis temomis, tokiomis kaip su žodžio laisve susijusi padėtis Kolumbijoje, galimos sankcijos už valdžios institucijų šmeižtą ir pan. Prieš pradėdami rengti sprendimą turite ieškoti atitinkamos IKŠ.

3.3.1. Patikimumo vertinimas

Šiame skirsnyje daugiausia dėmesio skirsime įrodymams, kuriais patvirtinamas kiekvienas esminis bylos faktas, kiekvieno esminio fakto patikimumo, ypač išorės patikimumo, vertinimas.

Vertindami pareiškimus ir visus kitus įrodymus, privalote užtikrinti, kad vertinami įrodymai būtų susiję su kiekvienu materialiniu faktu, ir kiekvieną esminį faktą įvertinti atsižvelgdami į patikimumo rodiklius.

Atlikdami patikimumo vertinimą, pirmiausia įvertinsite prašytojo pareiškimų **vidaus patikimumą** atsižvelgdami į atitinkamus patikimumo rodiklius, t. y. duomenų pakankamumą, konkretumą ir nuoseklumą⁽³²⁾. Paskui vertinsite pareiškimų ir kitų prašymą pagrindžiančių įrodymų **išorės patikimumą** naudodamiesi IKŠ ir kitais įrodymais, kuriuos galėsite surinkti. Galiausiai prie išvados prieisite atsižvelgdami į vidaus ir išorės patikimumą. Nepamirškite, kad ne visada būtina plačiu mastu ieškoti IKŠ. Prieš imdamiesi išsamios IKŠ paieškos arba prašydami pagalbos iš specialaus IKŠ padalinio, turėtumėte įvertinti, ar atsakymas į papildomą tyrimo klausimą gali būti tokio pobūdžio, kad pakeistų materialinio fakto vertinimą. Pavyzdžiui, jeigu aiškiai matyti, kad prašytojo pareiškimai dėl dalyvavimo demonstracijoje nepatikimi (iš esmės prieštarauja pareiškimams ir yra su jais nesuderinami), ar išsamesnė IKŠ apie tai, kas įvyko per demonstraciją, gali pakeisti bendro šio materialinio fakto patikimumo vertinimą atsižvelgiant į tai, kaip jis buvo įvertintas iki šiol?

Atlikdami išorės patikimumo vertinimą, privalote **patvirtinti** iš įvairių šaltinių gautą **informaciją**, laikydamiesi IKŠ kokybės standartų. Informaciją galima patikrinti tikrinant informacijos kilmę pagal kiekvieną šaltinį ir atliekant kryžminę patikrą, patvirtinant ir derinant informaciją su informacija iš kitų šaltinių. Dažniausiai svarbu bus remtis ne vieninteliu šaltiniu, bet įvairiais skirtingų rūšių šaltiniais, jei įmanoma bent trimis skirtingais šaltiniais, kad būtų nustatyta skirtingų įžvalgų pusiausvyra.

Poreikis atlikti kryžminę informacijos patikrą ir ją pagrįsti atsižvelgiant į esminių faktų išorės patikimumą priklauso nuo informacijos ir šaltinių pobūdžio. Poreikis ypač aktualus toliau išvardytais atvejais.

- Kai byla susijusi su esminiu tarptautinės apsaugos prašymo klausimu.
- Aprašant pagrindinę tendenciją arba reikšmingą situaciją.
- Kai informacija neatitinka kai kurių IKŠ kokybės kriterijų.
- Kai informacija gaunama iš anoniminių šaltinių. Praktiniu požiūriu sprendime paprastai bus nurodomi kiti rasti neanoniminiai šaltiniai kryžminės patikros ir pagrindimo tikslais.

Patvirtindami ir pagrįsdami informaciją, turėtumėte atsižvelgti į toliau išvardytus principus.

- Patys atlikdami paiešką, kai įmanoma, remkitės pirminiu arba pradiniu šaltiniu, kad išvengtumėte beprasmių paieškų, klaidingo pagrindimo ir neteisingo informacijos citavimo.
 - o Beprasmių paieškos – tai situacijos, kuriose antriniai šaltiniai cituoja vienas kitą, užuot pateikę nuorodą į pradinį / pirminį šaltinį. Atliekant beprasmes paieškas, gali būti naudojama ne pati naujausia informacija, kokia ji gali atrodyti, arba informacija gali būti iškraipoma.
 - o Klaidingas pagrindimas – tai situacija, kai informacija, atrodo, pagrindžiama iš skirtingų šaltinių gauta informacija, kai iš tiesų informacija būna gauta iš to paties pirminio / pradinio šaltinio⁽³³⁾.
 - o Neteisingas citavimas – tai situacija, kai pradinė informacija pakartojama netiksliai.

⁽³²⁾ Norėdami visapusiškai suprasti įrodymų vertinimo metodiką ir sužinoti daugiau išsamių rekomendacijų, kaip atlikti patikimumo ir rizikos vertinimą, reikėtų perskaityti 2019 m. kovo mėn. EASO *įrodymų vertinimo praktines gaires*.

⁽³³⁾ EASO, *Informacijos apie kilmės šalį ataskaitų rengimo metodika*, 2019 m. birželio mėn.

Kai pirminis / pradinis šaltinis yra vietos žiniasklaidos organizacija, nepamirškite, kad reikia įvertinti, ar šalyje yra veikianti laisva spauda, taip pat galimą cenzūros arba savicenzūros taikymą.

Be to, atkreipkite dėmesį į tai, kad nuo įvykio momento iki informacijos apie įvykį paskelbimo gali praeiti tam tikras laiko tarpas. Konkretiems šaltiniams taikomos ilgai trunkančios patikrinimo procedūros arba ilgi paskelbimo ciklai, dėl kurių atsiranda vėlavimai, todėl pranešimo laikotarpis ir paskelbimo data skiriasi.

Gleigu yra prieinamų IKŠ ataskaitų, kurias paskelbė nacionalinis IKŠ padalinys arba EASO, pirmiausia naudinga įvertinti būtent jas. Taip yra todėl, kad autoriai įvertino ataskaitoje panaudotus šaltinius laikydamiesi 1.4 skirsnyje „IKŠ kokybės standartai“ nustatytų kokybės standartų.

- Sprendime naudojama IKŠ kuo labiau turėtų būti grindžiama viešai prieinamais šaltiniais. Tiesiogiai naudojant viešą informaciją įgyvendinamas skaidrumo ir atsekamumo kokybės standartas. Be to, vieša informacija taip pat padeda įgyvendinti tikslumo ir naujumo standartą, nes sudaro sąlygas kitiems patikrinti informaciją ir yra naudinga tikslinant ir pakeičiant informaciją. Jeigu naudojamas konfidencialus arba anoniminis šaltinis ⁽³⁴⁾, šaltinio kokybę reikia įvertinti. Šaltinis turi būti įvertintas atsižvelgiant į kokybės kriterijų, kuris sudarys sąlygas sprendime pateiktai informacijai suteikti įrodomąją galią. Pavyzdžiui, jums reikėtų įvertinti šaltinių veikimą / buvimą / vaidmenį atitinkamoje vietoje, tyrimų rimtumą, reputaciją ir pan. Taip pat svarbu anoniminę informaciją įvertinti, palyginti ir pagrįsti atsižvelgiant į kitą IKŠ. Reikėtų vengti remtis vieninteliu anoniminiu šaltiniu. Anoniminiai šaltiniai turėtų būti įvertinami priklausomai nuo to, koku mastu jie suderinami su kita prieinama IKŠ. Jei anoniminiai šaltiniai nesuderinami su likusia informacija, veikite atsargiai. Jeigu išvados dera su kita IKŠ, anoniminiams šaltiniams suteikiama įrodomoji vertė ⁽³⁵⁾.

Siekdami patvirtinti informaciją, turėtumėte iš patikimų šaltinių gauti **svarbią, aktualią ir tikslią** IKŠ. IKŠ turėtų būti kuo konkretesnė ir susijusi su padėtimi, apie kurią pasakoja prašytojas. Tačiau su platesnėmis atitinkamo įvykio aplinkybėmis susijusi informacija taip pat gali būti naudinga, priklausomai nuo vertinamo esminio fakto. Žr. toliau pateiktą pavyzdį.

Kolumbijos atvejo pavyzdys

Įvertindami Kolumbijos prašytojos atvejį, visų pirma materialinį faktą, susijusį su grėsmėmis, kylančiomis prašytojai dėl to, kad ji dirbo žmogaus teisių srityje veikiančioje NVO. Atsižvelgiant į šio materialinio fakto išorės patikimumą, sprendime turėtumėte pateikti ne tik informaciją apie NVO, kurioje dirbo prašytoja, jos veiklą ir tai, kaip buvo elgiamasi su NVO darbuotojais, bet ir informaciją apie panašių NVO padėtį Kolumbijoje. Tai apimtų problemas ir kliūtis, su kuriomis susiduria darbuotojai, jei prieš juos nuolat rengiami išpuoliai, ar vyriausybė jiems teikia paramą, ar stengiasi nuslopinti jų veiklą. Šią informaciją galėtų papildyti informacija apie tai, kaip šalyje apskritai elgiamasi su žmogaus teisių gynėjais.

⁽³⁴⁾ Daugiau informacijos pateikta 1.3 skirsnyje „Svarbios procedūrinės koncepcijos, susijusios su IKŠ naudojimu“.

⁽³⁵⁾ EŽTT, 2011 m. birželio 28 d., *Sufi ir Elmi*, op. cit., 5 išnaša, 233 punktas.

Nepamirškite, kad IKŠ **svarba ir tikslumas** byloje yra svarbesnis, palyginti su surinktos IKŠ kiekiu. Nesiremkite IKŠ, kuri nėra susijusi su tema. Nėra jokio poreikio savo sprendime nurodyti visų procedūros metu surinktų IKŠ ataskaitų. Nuoroda pateikite tik į bylai svarbias IKŠ ataskaitas.

Irako atvejo pavyzdys

Vertindami Irako prašytojo atvejį, turite IKŠ apie jazidų padėtį Irake. Ši IKŠ apima ISIS istoriją, įskaitant tarptautinių organizacijų ataskaitas apie ISIS vykdomus jaunų jazidų pagrobimus; tarptautinių organizacijų ataskaitas apie vienišų moterų padėtį Irake ir ataskaitas apie saugumo padėtį Irake.

Atliekant materialinio fakto, susijusio su ISIS buvimu ir elgesiu, išorės patikimumo vertinimą, cituojama IKŠ turėtų būti susijusi su ISIS buvimu toje vietoje 2014 m. ir elgesiu civilių, ypač jazidų atžvilgiu, konkrečiau vienišų jazidžių moterų su vaikais atžvilgiu. Šiuo atveju informacija apie jaunų jazidų vyrų verbavimą į ISIS gretas toje vietoje 2014 m. nebus svarbi. Tačiau jeigu ISIS verbuotų ir moteris, šiuo atveju tokia informacija iš karto taptų svarbi ir esminė. IKŠ apie bendrą saugumo padėtį Irake gali būti naudinga cituoti tiek, kiek ji būtų susijusi su byla, siekiant nustatyti konkrečios informacijos kontekstą.

Nustačius atitinkamą IKŠ, svarbu aiškiai nurodyti pateiktos IKŠ ir argumentacijos ryšį.

3.3.1.1. Situacijos, susijusios su IKŠ vertinimu atsižvelgiant į išorės patikimumo vertinimą

Naudodami IKŠ materialiniams faktams įvertinti, **galite susidurti su toliau išvardytomis situacijomis.**

A. Patvirtinanti IKŠ

Jeigu patikima IKŠ patvirtinami prašytojo pareiškimai arba kiti pateikti įrodymai, tuomet konkretaus materialinio fakto išorės patikimumas gali būti laikomas patvirtintu. Tai nebūtinai reikštų, kad materialinis faktas bus priimtas, nes reikia patvirtinti vidaus ir išorės patikimumą.

Sirijos atvejo pavyzdys

Sirijos prašytojo byloje prašytojas pareiškė, kad jis išvyko iš šalies dėl saugumo padėties ir privalomo šaukimo į karo tarnybą, ir šis pareiškimas atitinka prieinamą IKŠ.

IKŠ ir materialinio fakto ryšys aptariamas toliau.

Prašytojas būtų pašauktas į kariuomenę ir priverstas kovoti prieš savo žmones pilietiniame kare. Ši aplinkybė patvirtinta keliose ataskaitose ⁽³⁶⁾, kuriose nurodyta, kad karo tarnyba 18–42 metų ir net 54 metų sulaukusiems vyrams Sirijoje yra visuotinė ir privaloma. Privalomoji karo tarnyba trunka 18–21 mėnesį. Šios prievolės vykdymą užtikrina valstybė ir vyrai, kurie buvo pašaukti laikotarpiu, kuriuo prašytojas išvyko iš šalies, privalėjo dalyvauti kare.

B. Prieštaraujanti IKŠ

• Prašytojo pareiškimams prieštaraujanti IKŠ

IKŠ, kuri akivaizdžiai prieštarauja pateiktiems esminiams faktams, yra neigiamas išorės patikimumo veiksnys. Jeigu apklausos metu nustatote prieštaravimą IKŠ, apie tai turėtumėte pranešti prašytojui, kad suteiktumėte jam galimybę paaiškinti, kaip aprašyta ankstesniame skirsnyje. Tačiau jeigu prieštaravimas tarp prašytojo pareiškimų ir IKŠ nustatote po apklausos, tokius prieštaravimus savo patikimumo išvadose turėtumėte naudoti atsargiai. Jei po apklausos nustatote prašytojo pareiškimų ir IKŠ prieštaravimų, vadovaukitės nacionaline praktika. Gali prireikti su prašytoju surengti dar vieną apklausą arba gali prireikti pranešti prašytojui apie galimybę pateikti pastabas dėl byloje surinktų įrodymų ir pateikti papildomus paaiškinimus, arba kitaip informuoti prašytoją. Sprendime reikėtų aiškiai nurodyti vertinimo šaltinį, jeigu naudojate prašytojo pareiškimams ir kitiems įrodymams prieštaraujančią IKŠ. Kartu tinkamai reikėtų įvertinti materialinį faktą. Nepakanka pažymėti, kad pareiškimai prieštarauja IKŠ, kad atmestumėte visą materialinį faktą. Prieštaravimas turi būti susijęs su materialinio fakto turiniu ir jį reikia įvertinti atsižvelgiant į kitus pastebėtus vidaus ir išorės patikimumo rodiklius.

Prašytojos pareiškimų ir IKŠ prieštaravimo Kolumbijos atveju pavyzdys

Prašytoja teigė, kad ji kelerius metus dirba konkrečioje NVO. Šiuo atžvilgiu galima pagrįstai tikėtis, kad prašytoja turi žinių apie NVO organizacinę struktūrą. Tačiau įvairiuose šaltiniuose rasta informacija apie struktūrą skiriasi nuo prašytojos pareiškimų. Tai yra neigiama išvada dėl išorės patikimumo vertinant susijusį materialinį faktą, tačiau tai nereiškia, kad materialinis faktas bus atmestas remiantis tik šiuo prieštaravimu.

⁽³⁶⁾ Pavyzdžiui, atitinkamų šaltinių galima rasti čia: EASO, *IKŠ ataskaita „Sirija: išpuoliai prieš asmenis“*, 2020 m. kovo mėn.

• Iš įvairių šaltinių gauta prieštaringa IKŠ

Jeigu IKŠ radote skirtinguose šaltiniuose, kurių vienas prieštarauja prašytojo pareiškimui, o kitas su juo dera, turėtumėte atsižvelgti į tai, kad IKŠ reikia vertinti neutraliai. Vienam šaltiniui negalime teikti pirmenybės, nes jis geriau derėtų su jūsų vertinimu siekiant konkretaus rezultato arba išvados. Tokioje situacijoje pirmiausia turėtumėte tinkamai įvertinti šaltinį, kad nustatytumėte, kuris iš jų patikimesnis. Tuo pat metu turėtumėte pabandyti rasti kitus šaltinius šia tema. **Šaltinius turėtumėte vertinti kritiškai** ir analizuoti atsakymus dėl šaltinio vertinimo klausimų: **kas, ką, kodėl, kaip, kada** ⁽³⁷⁾. Pavyzdžiui, nepamirškite, kad autoriai paprastai koncentruojasi į konkrečias temas, todėl jų įžvalgos yra ribotos. Įvertinant IKŠ ir patikimumo rodiklius, reikėtų atsižvelgti į visus pirmiau išvardytus aspektus. Jeigu materialinis faktas išlieka neaiškus, siekiant prieiti prie išvados, ar toks faktas priimtinas ar ne, reikėtų taikyti naujos redakcijos PD 4 straipsnio 5 dalį (visų abejonių aiškinimą prašytojo naudai principą). Jeigu naujos redakcijos PD 4 straipsnio 5 dalyje nustatyti penki kriterijai taikomi kumuliatyviai, privalote taikyti visų abejonių aiškinimo prašytojo naudai principą ir priimti materialinį faktą. Tačiau jūsų išvados turėtų būti pagrįstos tinkama 4 straipsnio 5 dalyje išvardytų kriterijų pusiausvyra, atsižvelgiant į individualias prašytojo aplinkybes ir bendrą kontekstą ⁽³⁸⁾.

Sirijos atvejo pavyzdys

Prašytojas iš Sirijos nurodė, kad po studentų demonstracijų valdžios institucijos ėmėsi areštuoti dalyvius. Šią informaciją patvirtino vietos NVO darbuotojai, tačiau ji prieštaravo dienraščiuose pateiktai informacijai. Įvertinę šaltinį, suprasite, kad valdžios institucijos remia dienraštį, todėl akivaizdu, kad jis yra šališkas.

IKŠ trūkumas

Kai kuriais atvejais nustatytiems materialiniams faktams įvertinti nebus jokios prieinamos IKŠ. Tačiau IKŠ trūkumas nebūtinai reiškia, kad įvykis neįvyko arba kad nebuvo ar nėra asmens ar problemos. IKŠ gali nebūti, pavyzdžiui, dėl ribotos prieigos prie informacijos kilmės šalyje arba dėl to, kad įvykio mastas buvo mažesnis arba jis nebuvo toks žinomas. Todėl IKŠ trūkumas pats savaime neturėtų būti priežastimi priimti neigiamą išvadą dėl patikimumo, tačiau šį trūkumą reikia tinkamai įvertinti. Prie materialinio fakto išorės vertinimo argumentų turėtumėte nurodyti, kad trūksta informacijos, paminėdami, kad atlikote paiešką ir informacijos ieškojote viešai prieinamuose šaltiniuose, tačiau jokios informacijos neradote. Paskui turėtumėte apvarstyti galimybę taikyti naujos redakcijos PD 4 straipsnio 5 dalį (visų abejonių aiškinimas prašytojo naudai principas) ⁽³⁹⁾.

⁽³⁷⁾ Dėl šaltinio vertinimo žr. 1.5 skirsnyje „Šaltinio vertinimo svarba“.

⁽³⁸⁾ Išsamesnė abejotinių aplinkybių aiškinimo prašytojo naudai principo analizė pateikta EASO *praktinėse gairėse „Įrodymų vertinimas“*, 2015 m. kovo mėn.

⁽³⁹⁾ Jeigu nustatytas esminis faktas išlieka neaiškus, siekiant aiškesnės išvados, ar toks faktas yra priimtinas, reikėtų taikyti naujos redakcijos PD 4 straipsnio 5 dalį, kuri susijusi su abejotinių aplinkybių aiškinimo prašytojo naudai principu. Jeigu naujos redakcijos PD 4 straipsnio 5 dalyje nustatyti penki kriterijai taikomi bendrai, privalote taikyti abejotinių aplinkybių aiškinimo prašytojo naudai principą ir priimti esminį faktą. Tačiau jūsų išvados turėtų būti pagrįstos tinkama naujos redakcijos PD 4 straipsnio 5 dalyje išvardytų kriterijų pusiausvyra. Išsamesnė abejotinių aplinkybių aiškinimo prašytojo naudai principo analizė pateikta EASO *praktinėse gairėse „Įrodymų vertinimas“*, 2015 m. kovo mėn.

Kolumbijos atvejo pavyzdys

Nebuvo rasta jokios informacijos apie NVO, kurioje dirbo prašytoja. Taip galėjo būti dėl įvairių priežasčių, pvz., fakto, kad NVO buvo naujai įsteigta arba veikė tik vietos lygmeniu. Jūsų vertinimas bus pagrįstas bylos kontekstu ir aplinkybėmis, taip pat kitų esminių faktų vertinimu. Taip pat turėtumėte ieškoti informacijos apie kitas žmogaus teisių srityje veikiančias NVO, jų veiklą ir tai, kaip su jomis elgiamasi šalyje.

D. Vienas pirminis šaltinis

Jeigu informacija randama **tik viename šaltinyje**, reikėtų įvertinti to šaltinio kontekstą, pavyzdžiui, ar apie šalį ir (arba) kontekstą visuotinai pranešama; ar atitinkamas šaltinis yra išskirtinis, kad juo remiantis būtų galima patvirtinti turimą informaciją.

Turėtumėte nurodyti faktą, kad jūsų sprendime galima rasti tik vieną šaltinį. Šaltinį reikėtų glaustai aprašyti ir paaiškinti kontekstą atsižvelgiant į pirmiau išvardytus aspektus. Nepamirškite tinkamai įvertinti šaltinio tuo atveju, kai kyla abejonių dėl šaltinio patikimumo ⁽⁴⁰⁾.

Nepamirškite, kad nebūtina kiekvieno prašymo asmeninio aspekto pagrįsti atitinkama IKŠ. IKŠ dažnai orientuota ne į vieną prašytoją, bet į bendras aplinkybes ir padėtį šalyje. Žr. pavyzdį p. 40 (prašytoja iš Kolumbijos).

3.3.1.2. Dokumentų vertinimas

Su IKŠ taip pat galima susipažinti vertinant atitinkamus prašytojo pateiktus **dokumentus**, siekiant patikrinti, ar konkrečios rūšies dokumentas išduotas prašytojo kilmės ar įprastinės gyvenamosios vietos šalyje ir ar išdavimo procesas derėjo su IKŠ. Dokumento turinys ir forma taip pat turėtų derėti su IKŠ. Suderinamumas su IKŠ yra vienas iš kriterijų, kuris padės jums įvertinti prašytojo pateiktus dokumentinius įrodymus⁽⁴¹⁾. Dėl dokumento, kuris išduotas nesilaikant bendros konkrečios kilmės šalies praktikos, iš tiesų reikėtų pagrįstai atlikti papildomus tyrimus, susijusius su patikimumo vertinimu.

Kai kurios šalys turi konkrečias duomenų bazines, kuriose pateikiami esamų įvairių šalių dokumentų pavyzdžiai. Patikrinkite tokių duomenų bazių prieinamumą savo šalyje. Kita vertus, informacijos galite ieškoti Autentiškų tapatybės ir kelionės dokumentų internete viešajame registre (PRADO) ⁽⁴²⁾.

⁽⁴⁰⁾ EASO, *Informacijos apie kilmės šalį ataskaitų rengimo metodika*, 2019 m. birželio mėn., p. 16.

⁽⁴¹⁾ Daugiau išsamių gairių, kaip vertinti dokumentus, pateikta EASO *praktinėse gairėse „Įrodymų vertinimas“*, 2015 m. kovo mėn.

⁽⁴²⁾ PRADO – tai daugiakalbė tinklavietė, kurioje pateikiama informacija apie autentišką tapatybę ir kelionės dokumentus (taip pat iš trečiųjų šalių), kurią tvarko ES Tarybos generalinis sekretoriatas (GSC). Joje, be kita ko, pateikiama informacija apie šių dokumentų galiojimą ir kitus teisinius aspektus, taip pat pateikiami jų techniniai aprašymai (įskaitant kai kurių svarbiausių apsaugos priemonių aprašymus). Norėdami gauti daugiau informacijos, apsilankykite PRADO [svetainėje](#).

3.3.2. Rizikos vertinimas

Užbaigę patikimumo vertinimą, pereisite prie rizikos vertinimo, pagrįsto visais priimtinais esminiais faktais. Rizikos vertinimas yra perspektyvinė analizė, skirta įvertinti konkretaus prašytojo tarptautinės apsaugos poreikį. Jame vertinama būsima rizika, t. y. tikimybė, kad ateityje įvykiai įvyks, remiantis priimtais faktais⁽⁴³⁾, kuriuos esate nustatę sprendimo priėmimo metu. Rizikos vertinime būsima rizika prašytojui analizuojama atsižvelgiant į atitinkamą įrodymų pakankamumą⁽⁴⁴⁾.

Jeigu būsima rizika susijusi su įvykusi (-iais) incidentu (-ais) arba anksčiau buvusia (-iomis) situacija (-omis), didžioji dalis IKŠ jau galėjo būti panaudota atliekant materialinių faktų išorės patikimumo vertinimą. Išorės patikimumo vertinime gali reikėti atkreipti dėmesį į šios informacijos aspektus ir (arba) pateikti papildomos informacijos apie dabartinę padėtį, kurią galima susieti su prašytojui kylančiu pavojumi, jeigu jis grįš į kilmės šalį. Šios informacijos kiekis ir turinys priklauso nuo esamos padėties ir to, koku mastu ši padėtis pasikeitė nuo prašytojo išvykimo iš kilmės šalies.

Irako atvejo pavyzdys

Prašytoja bijo, kad jos ir jos vaikų gyvybei kyla pavojus dėl ISIS buvimo jos buvimo vietoje ir netinkamo elgesio su jazidais, ypač jazidėmis, atsižvelgiant į tai, kad ji yra vieniša motina. Panagrinėkime scenarijų, pagal kurį vertindami esminį faktą, susijusį su ISIS buvimu ir jų elgesiu su jazidais, ypač vienišomis motinomis, nustatėte IKŠ, patvirtinančią, kad šio profilio prašytojams 2014 m. kilo ypač didelis pavojus, kai prašytoja išvyko iš savo šalies. Vertindami būsimą pavojų ateityje, privalote patikrinti, ar šie pavojai yra aktualūs. Taigi turite rasti atnaujintą informaciją apie padėtį. Jeigu iš informacijos matyti, kad situacija nuo 2014 m. nepasikeitė, tuomet turite susieti informaciją apie praeitį su naujomis išvadomis ir pagrįsti būsimą pavojų. Tačiau jeigu iš naujos informacijos matyti, kad padėtis vietoje pasikeitė ir kad ISIS joje nebeveikia, galite daryti išvadą, kad prašytojai nebegresia pavojus. Tokiu atveju reikės remtis visa informacija, kurioje atsispindi aiškūs padėties vietoje pokyčiai, ir daryti skirtumą tarp situacijos, kai prašytoja išvyko iš šalies ir esamos situacijos, kurioje vertinamas būsimas pavojus.

43 Naujos redakcijos PD 4 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad „vis[i] vertintin[i] fakt[ai], susij[ę] su kilmės šalimi sprendimo priėmimo dėl prašymo metu, įskaitant kilmės šalies įstatymus ir kitus teisės aktus bei jų taikymo būdą“, yra tarp aspektų, į kuriuos reikia atsižvelgti vertinant prašymą.

44 Įrodymų pakankamumas – tai riba, kuri turi būti pasiekta siekiant įrodyti, kad tam tikras įvykis gali įvykti. Dažniausiai taikomas įrodymų pakankamumas, vertinant pagrįstą persekiojimo baimę ir didelės žalos pavojų, apibūdinama kaip „pagrįstas tikimybės laipsnis“, paaiškintas EASO *praktinėse gairėse „Įrodymų vertinimas“*, 2015 m. kovo mėn., p. 21.

Kitame žingsnyje turėtumėte įvertinti kitus atitinkamus pavojus, susijusius su prašytojos individualiomis savybėmis ir aplinkybėmis. Šiuo atžvilgiu galite rasti informacijos, iš kurios matyti, kad vienišoms motinoms, neturinčioms jokių šeimos ryšių, visuomenėje kyla daugybė pavojų. Gali būti, kad šie pavojai neprilygs praėityje ISIS vykdyto smurto mastui, tačiau privalote įvertinti jai ir jos vaikams kylantį pavojų, atsižvelgdami į socialinį elgesį su panašaus profilio prašytojais. Kita vertus, jeigu prašytojos buvimo jūsų šalyje laikotarpiu ji susituokia su kitu prašytoju iš tos pačios vietos Irake ir šalyje, tai turės įtakos informacijai, kurią turite surinkti siekdami įvertinti būsimą pavojų. Taip yra dėl to, kad grįžimo atveju ji būtų vaikų turinti susituokusi moteris. Jeigu vyras yra iš kitos šalies, pvz., Somalio, tuomet privalote ieškoti informacijos apie moterų irakiečių galimybes atvykti į Iraką su sutuoktiniu iš užsienio ir gauti sutuoktiniui nuolatinį leidimą gyventi, taip pat informacijos apie tai, kaip Irake elgiamasi su skirtingų rasių sutuoktiniais.

Iš pirmiau pateikto pavyzdžio ir įvairių scenarijų aiškiai matyti, kad ateityje prašytojai gali kilti pavojų, kurie susiję ne (tik) su praeities įvykiais, bet ir su pokyčiais kilmės šalyje ir (arba) asmenine padėtimi. Todėl privalote ieškoti ir naudoti naujausią susijusią IKŠ, atsižvelgdami į individualius bylos ypatumus ir aplinkybes, kad įvertintumėte, ar prašytojai ateityje gresia pavojus.

Atlikdami rizikos vertinimą, taip pat privalote įvertinti prašytojos kilmės šalies arba įprastinės gyvenamosios vietos valdžios institucijų apsaugą, kurią jos gali suteikti, kai persekiojimo vykdytojas yra nevalstybinis subjektas. IKŠ gali būti labai svarbi nustatant, ar valstybė gali ir nori apsaugoti prašytoją. Nagrinėdami informaciją, susijusią su prieinama apsauga, kurią gali suteikti nacionalinės valdžios institucijos, galite susidurti su įvairiais scenarijais.

Kolumbijos atvejo pavyzdys

Galite rasti informacijos apie tai, kad policija nenagrinėja jokių skundų prieš grupuotę „Las Águilas Negras“ arba net kad policijoje yra su grupuote bendradarbiaujančių pareigūnų. Tokiu atveju aiškiai matyti, kad policija toleruoja arba net remia grupuotės „Las Águilas Negras“ veiksmus. Ši informacija padės jums pagrįsti išvadą, kad prašytojai nebus suteikta jokia apsauga grįžus į savo kilmės šalį, nes valdžios institucijos nenori jos apsaugoti. Kita vertus, iš informacijos apie valdžios institucijų reakciją galima matyti, kad policija stengiasi padėti apsaugos prašantiems asmenims, tačiau tai neduoda jokių rezultatų, nes jie neturi galių sulaikyti grupuotės „Las Águilas Negras“ dėl jos tvirtų ryšių su politikais. Ši informacija padės jums pagrįsti išvadą, kad valdžios institucijos negali suteikti apsaugos prašytojui.

Naujausia IKŠ taip pat yra labai svarbi vertinant su didele žala susijusius pavojus ir **naujos redakcijos PD 15 straipsnio taikymą**, visų pirma:

- mirties bausmę pagal 15 straipsnio a punktą;
- kankinimus, nežmonišką ar žeminantį elgesį arba baudimą pagal 15 straipsnio b punktą

ir

- konflikto pobūdį;
- konflikto teritoriją ir
- smurto mastą pagal 15 straipsnio c punktą.

Šiuo tikslu ataskaitos apie saugumo padėtį šalyje sudaro jums sąlygas surinkti naujausią ir patikimą informaciją apie saugumo padėtį.

3.3.3. Vidaus apsauga

Nustačius apsaugos poreikius, gali reikėti apsvarstyti VAA prieinamumą. Be visos informacijos, kurią surinkote iki šio momento, jums reikės ieškoti papildomos IKŠ, kad įvertintumėte toliau išvardytas aplinkybes.

- A. Kilmės šalies dalis, kuri laikoma **saugia** VAA prašytojui. Jums reikės surinkti informaciją apie saugumo padėtį ir persekiojimo vykdytojus, jų įtakos teritoriją ir gebėjimą rasti, sekti ir persekioti prašytoją galimoje VAA vietoje. Kartu jums reikės ieškoti informacijos apie persekiojimo vykdytojus, apsaugos subjektų gebėjimą ir norą suteikti veiksmingą ir ilgalaikę apsaugą galimoje VAA vietoje, pavyzdžiui, informacijos apie vyriausybės ir saugumo pajėgų gebėjimą apsaugoti piliečius ir užtikrinti saugumą bei išlaikyti kontrolę nagrinėjamoje VAA vietoje, policijos dalyvavimą ir pan.
- B. Prašytojas gali saugiai ir teisėtai **patekti** į kilmės šalies dalį, kuri laikoma saugia VAA. Jums reikės informacijos, susijusios su kelionės maršrutu į VAA vietą iš šalies, kurioje buvo pateiktas tarptautinės apsaugos prašymas, apie galimus teisinius apribojimus ir atvykimo ir buvimo kliūtis, galimus pavojus vykstant į paskirties vietą (pvz., patikros punktus, per kuriuos reikės pereiti) ir pan.
- C. Galima tikėtis, kad prašytojas apsigyvens kilmės šalies dalyje, kuri laikoma VAA. Šiuo atžvilgiu visų pirma reikia garantuoti pagrindinius poreikius, pavyzdžiui, aprūpinimą maistu, apsauga, pastogę, higieną, pagrindines sveikatos priežiūros paslaugas ir galimybę užsitikrinti pragyvenimą ⁽⁴⁵⁾. Šiuo atžvilgiu kartais jums reikės rasti informacijos apie darbo galimybes, nedarbo lygį, skurdo lygį, humanitarinės pagalbos prieinamumą, medicinos įrangą, būsto prieinamumą ir nuomos tvarką, sanitarijos paslaugas, vandens tiekimą ir pan.

⁽⁴⁵⁾ Žr. EASO *praktinės gairės „Priskyrimas prie tarptautinės apsaugos gavėjų“*, 2018 m. balandžio mėn.

Ieškodami IKŠ, nepamirškite atsižvelgti į individualias prašytojo aplinkybes, pavyzdžiui, amžių, lytį, šeiminių padėtį, sveikatos būklę, socialinę kilmę ir išsilavinimą, kalbą, lytinę tapatybę, seksualinę orientaciją ir pan. Pavyzdžiui, jums reikės ieškoti informacijos apie konkrečios gydymo paslaugos prieinamumą, jeigu prašytojas turi specifinį sveikatos sutrikimą; informacijos apie religinei mažumai priklausančio asmens, kuris gali būti diskriminuojamas, įsidarbinimo galimybes, ir informacijos apie civilinės registracijos ir dokumentacijos, reikalingos pastogei ar minimaliam pragyvenimo lygiui užtikrinti, nebuvimo pasekmes ir pan.

Nepamirškite, kad vertinant VAA prievolė įrodyti perkeliama sprendžiančiai institucijai.

3.4. Sprendime pateikiama nuoroda

Siekdami užtikrinti **skaidrumą ir atsekamumą**, savo sprendime turėtumėte **remtis IKŠ ir aiškiai ją cituoti**, kad skaitytojai galėtų susipažinti su informacija, laikydamiesi **procesinio lygiateisiškumo** principo (žr. 1.3 skirsnį „Svarbios procedūrinės koncepcijos, susijusios su IKŠ naudojimu“). Kiekvieną informacijos dalį turėtų būti įmanoma atsekti iki jos šaltinio, bent jau nurodant leidinio autorių, pavadinimą ir datą, pavyzdžiui:

- *Médecins Sans Frontières*, „[Set to Explode](#)“, 2017 m. balandžio mėn., p. 18.

Daugiau rekomendacijų apie nuorodas į šaltinį galima rasti *EASO informacijos apie kilmės šalį (IKŠ) ataskaitų rašymo ir nuorodų praktinėse gairėse* ⁽⁴⁶⁾ arba galima vadovautis savo nacionalinės teisės aktais ir praktika.

⁽⁴⁶⁾ EASO, *Informacijos apie kilmės šalį (IKŠ) ataskaitų rašymo ir nuorodų praktinės gairės*, 2019 m. birželio mėn.

4. Pabėgėlio statuso nesuteikimas

Nors šioje priemonėje daugiausia dėmesio skirta su priskyrimu prie tarptautinės apsaugos gavėjų susijusioms temoms, svarbu žinoti, kad IKŠ taip pat atlieka svarbią funkciją nustatant ir nagrinėjant pabėgėlio statuso nesuteikimo atvejus.

Prieglobsčio procedūros metu labai svarbu greitai nustatyti galimą pabėgėlio statuso nesuteikimo atvejį. IKŠ gali palengvinti šį procesą, nes joje gali būti konkrečių pabėgėlio statuso nesuteikimo veiksnių (pvz., priklausymas konkrečiam subjektui, veiklos rūšis arba veiksmo pobūdis) ir profilių, dėl kurių pabėgėlio statusas gali būti nesuteiktas, kuriuos reikėtų išnagrinėti atidžiau. Be to, IKŠ gali būti pateikta bendro pobūdžio informacija apie bendrą padėtį konkrečioje kilmės šalyje ir nurodyti atitinkami subjektai, atsakingi už veiksmų, dėl kurių gali būti nesuteiktas pabėgėlio statusas, įvykdymą, įskaitant pagrindinius žmogaus teisių pažeidimus ir piktnaudžiavimą bei sunkius jų padarytus nusikaltimus.

Nustačius galimą atvejį, susijusį su pabėgėlio statuso nesuteikimu, IKŠ gali būti naudinga nagrinėjant pabėgėlio statuso nesuteikimą ir, konkrečiau, prašytojo pareiškimų ir su pabėgėlio statuso nesuteikimu susijusių veiksmų vertinimą.

Vertindami aplinkybes, susijusias su pabėgėlio statuso nesuteikimu, atsižvelkite į tai, kad prievolė įrodyti tenka sprendžiančiajai institucijai. Šiuo atveju taikoma su dviem situacijomis susijusi išimtis, kai prievolė įrodyti iš valstybės perkeliama prašytojui, kaip paaiškinta *EASO praktinėse gairėse „Prieglobsčio nesuteikimas“* ⁽⁴⁷⁾. Įrodymų pakankamumo standartas („rimtos priežastys, kurias reikia įvertinti“) yra aukštesnis, palyginti su rizikos vertinimui, atliekamam nagrinėjant tarptautinės apsaugos poreikį, taikomu įrodymų pakankamumu („tikimybės pagrįstumo laipsnis“). Todėl informacija, kuri naudojama tarptautinės apsaugos prašytojams nesuteikiant pabėgėlio statuso, turi būti patikima ir tiksli, kad atitiktų įrodymų pakankamumą.

Dažnai informacija, kuri svarbi suteikiant pabėgėlio statusą, taip pat yra svarbi ir jo nesuteikiant, visų pirma tai pasakytina apie informaciją apie persekiojimo vykdytojus ir persekiojimo veiksmus. Tačiau bendra problema, su kuria susiduriama ieškant IKŠ, susijusios su pabėgėlio statuso nesuteikimo temomis, yra ta, kad į kai kuriuos klausimus, ypač išsamesnius, bus sudėtinga atsakyti ieškant informacijos viešai prieinamuose šaltiniuose. Taigi, taip pat svarbu turėti pagrįstą lūkesčių dėl to, kokios IKŠ galima rasti arba ne. Pavyzdžiui, paprastai sunku rasti informacijos apie žemesnio rango pareigūnus. Be to, kartais nebus prieinamos IKŠ, kuri padėtų nustatyti:

- ar buvo įvykdyti kokie nors veiksmai, dėl kurių negali būti suteiktas prieglobstis;
- ar prašytojai atliko kokį nors vaidmenį vykdant kuriuos nors iš šių veiksmų, dėl kurių gali būti nesuteiktas pabėgėlio statusas, ir, jei taip, veiksmų įvykdymo laikas ir vieta;
- visą informaciją, susijusią su aplinkybėmis, paneigiančiomis asmens atsakomybę arba kitus svarbius aspektus.

Šiame skirsnyje pateiktas bendras IKŠ naudojimo nagrinėjant galimus pabėgėlio statuso nesuteikimo atvejus planas. Išsamesnis įvadas į temą pateiktas EASO praktinėse gairėse „Prieglobsčio nesuteikimas“ ⁽⁴⁸⁾.

⁽⁴⁷⁾ Žr. EASO *praktinių gairių „Prieglobsčio nesuteikimas“* 5 skyrių, 2017 m. sausio mėn.

⁽⁴⁸⁾ EASO *praktinės gairės „Prieglobsčio nesuteikimas“*, 2017 m. sausio mėn.

4.1. Aspektų, kuriais remiantis nagrinėjamas pabėgėlio statuso nesuteikimo klausimas, nustatymas

Galimo dalyvavimo veiksmuose, dėl kurių pabėgėlio statusas gali būti nesuteiktas, požymiai gali būti matomi jau registracijos etape ir paaiškėti bet kuriuo apklausos metu. Kad pasirengtumėte scenarijui, kai pabėgėlio statuso nesuteikimas tampa svarbus apklausos metu, turite turėti kontekstinių žinių apie atitinkamą šalį, kad galėtumėte nustatyti veiksnius, dėl kurių pabėgėlio statusas nesuteikiamas. Svarbu surinkti IKŠ, susijusią, pavyzdžiui, su tokiais temomis: ar šalyje arba jos dalyse vyksta ginkluotas konfliktas, ar kilmės šalyje veikia represinis režimas, ar ten yra ginkluotų arba nusikalstamų grupuočių. Taip pat svarbu surinkti IKŠ apie bet kokius žmogaus teisių pažeidimus, piktnaudžiavimo atvejus ir sunkius nusikaltimus, su kuriais susijęs režimas ar ginkluotos grupuotės, ir tai, ar prašytojas turi ryšių su subjektais, kurie, turimomis žiniomis, dalyvavo veiksmuose, dėl kurių nesuteikiamas pabėgėlio statusas, profiliais. Nagrinėjant pabėgėlio statuso nesuteikimo atvejus, įvykių chronologijos, remiantis IKŠ, atkūrimas gali būti naudinga priemonė. Tokia IKŠ pagrįsta įvykių chronologija gali būti panaudota rengiantis apklausai, siekiant įvertinti, ar asmuo konkrečiu laiku ir konkrečioje vietoje galėjo dalyvauti veiksmuose, dėl kurių nesuteikiamas pabėgėlio statusas, arba prašyti, kad prašytojas pateiktų daugiau informacijos apie konkrečius įvykius. Be įvykių chronologijos, taip pat turėtumėte atkreipti dėmesį į subjektus, kurie, turimomis žiniomis, dalyvavo veiksmuose, dėl kurių nesuteikiamas pabėgėlio statusas, profilių sąrašą, taip pat į požymius, iš kurių galima matyti, kad prašytojas galėjo priklausyti vienam iš išvardytų profilių. Gerai pasirengę apklausai, turėsite žinių, reikalingų teisingiems klausimams užduoti. Tai taip pat gali padėti gauti iš prašytojo informacijos, kuri galėtų palengvinti tolesnį tyrimą.

Sirijos atvejo pavyzdys

Tai – jaunas vyras, atvykęs iš civilinio karo kamuojamose šalies, kurioje, kaip visuotinai žinoma, įvairūs subjektai plačiu mastu darė nusikaltimus žmoniškumui, karo nusikaltimus ir vykdė kitus žiaurumus. Be to, remiantis prieinama visuotinė informacija, laikomasi praktikos priverstinai verbuoti jaunos vyrus arba jie yra linkę prisijungti prie įvairių ginkluotų grupuočių, dalyvaujančių konflikte, nes iš to gauna finansinės paramos arba kitos rūšies naudos. Prašytojas gyveno vietoje (Homse), kurioje tuo metu vyko smurtinės demonstracijos. Ši informacija – tai požymis, kad pabėgėlio statuso nesuteikimas tapo aktualia tema, kurią reikia išnagrinėti.

Toliau išvardytos kelios IKŠ temos, kurias šiuo atveju galite nagrinėti rengdamiesi pokalbiui.

- Kokie subjektai (kariniai, ginkluotos grupuotės, teroristinės organizacijos ir pan.) plačiu mastu dalyvavo Sirijos konflikte?
- Kokios ginkluotos grupuotės veikė Homse, Hamoje ir Sarmine minėtais laikotarpiais? Kokios rūšies šios organizacijos? Kokių pagrindinių tikslų jos siekia? Koks jų veikimo būdas? Kaip jos verbuoja savo narius?
- Teritorijos kontrolė: kuris subjektas kontroliavo minėtas vietas ir koku metu?
- Kokie subjektai dalyvavo 2013 m. Homse įvykusiose demonstracijose ir kokius žmogaus teisių pažeidimus, smurtinius išpuolius ir sunkius nusikaltimus jie padarė per šias demonstracijas?

Iš anksto pasirengę apklausai, galėsite atitinkamai užduoti papildomų klausimų ir nustatyti galimą prašytojo istorijos ir IKŠ neatitikimą apklausos metu. Jeigu nustatote tokį neatitikimą arba jeigu prašytojo pareiškime yra neatitikimų ar trūkumų, turite suteikti prašytojui galimybę juos paaiškinti. Jeigu prašytojas, pavyzdžiui, atskleidžia informaciją apie priklausymą organizacijai arba kitas aplinkybes, kurios gali būti svarbios, būtina atidžiai užfiksuokite prašytojo pasakojimą. Užduokite klausimų apie faktus, kurie po išsamesnio tyrimo galėtų būti patvirtinti arba prieštarauti IKŠ.

Patartina užduoti klausimus apie faktus, kuriuos galima patikrinti, ir prašytojo gimtąją kalbą pasižymėti terminus, pavyzdžiui, rangą ir padalinius, bei išsiaiškinti vyresniųjų vadovaujančių pareigūnų vardus.

Sirijos atvejo pavyzdys

Toliau išvardyti klausimai, kuriuos, remiantis IKŠ pagrįstomis žiniomis, per apklausą būtų galima užduoti prašytojui. Pirmiausia turėtų būti užduodami atviri klausimai, susiję su prašytojo gyvenimu veikiant grupuotei „al-Nusra Front“, o paskui juos reikėtų susiaurinti, atsižvelgiant į konkrečią temą.

1. Kiek laiko gyvenote Sarmino apylinkėse?
2. Ar žinote, kas kontroliavo Sarminą tuo metu, kai jame gyvenote?

Prašytojas atsako, kad tuo metu Sarminą kontroliavo grupuotė „al-Nusra Front“.

3. Koks buvo jūsų gyvenimas vietoje veikiant grupuotei „al-Nusra Front“?
4. Ar jūs arba jūsų šeima, gyvendami Sarmino apylinkėse, susidūrėte su kokiomis nors problemomis dėl grupuotės „al-Nusra Front“ narių?

Prašytojas atsako, kad jį buvo bandoma verbuoti, tačiau jis atsisakė įstoti į grupuotę, nes nepitaria jų ideologijai. Po to įvykio grupuotė nesikreipė į prašytoją ir jis neturėjo jokių problemų su ja. Jo šeimos nariai neturėjo jokių problemų su grupuote „al-Nusra“. Tačiau, atsižvelgiant į mūsų turimą informaciją, grupuotė „al-Nusra“ vykdė priverstinį verbavimą ir asmenis, kurie atsisakė prisijungti prie grupuotės, tuo metu laikė priešais ir prieš juos / jų šeimos narius vykdė smurtinius išpuolius. Be to, informacijoje nurodyta, kad vienintelis būdas kovingo amžiaus vyrui gyventi Sarmino apylinkėse tuo metu ir neturėti jokių problemų su grupuote „al-Nusra“, buvo prisijungti prie jos.

Galima užduoti tokį papildomą klausimą:

5. Kaip paaiškinsite, kad jūsų atveju grupuotė „al-Nusra“ nesiėmė jokių priemonių prieš jus arba jūsų šeimą po to, kai atsisakėte prie jų prisijungti, ir kad galėjote toliau gyventi netrukdomi?

4.2. Papildomas nustatytų pabėgėlio statuso nesuteikimo rodiklių nagrinėjimas

Jeigu požymiai apie galimą dalyvavimą vykdant veiksmus, dėl kurių nesuteikiamas pabėgėlio statusas, paaiškėja per apklausą, turite atlikti papildomos IKŠ paiešką arba kreiptis į savo IKŠ padalinį, kad išnagrinėtumėte ir įvertintumėte pabėgėlio statuso nesuteikimo rodiklius. Jei reikalinga papildoma informacija, gali tekti surengti antrą apklausą, kuri būtų skirta pabėgėlio statuso nesuteikimo klausimui aptarti, išskyrus atvejus, kai bylą perduodate specialiam nacionaliniam padaliniui / ekspertui, nagrinėjančiam pabėgėlio statuso nesuteikimo bylas. Perdavimas kitam padaliniui arba ekspertui priklauso nuo nacionalinės praktikos ir (arba) konkrečių nagrinėjamos bylos aplinkybių.

Šiame etape turėtumėte turėti galimybę susiaurinti susijusias temas siekiant atlikti tolesnį tyrimą.

Sirijos atvejo pavyzdys

Tarkime, kad prašytojas pripažino turintis ryšių su „al-Nusra Front“. Toliau išvardyta keletas temų, kurios galėtų būti nagrinėjamos remiantis IKŠ, pavyzdžių.

- Kokių tikslų siekia grupuotė „al-Nusra Front“?
- Kokius verbavimo metodus taiko grupuotė?
- Kokios rūšies metodus grupuotė „al-Nusra Front“ naudoja kariaudama arba bendradarbiaudama su civiliais?
- Kas yra grupuotės „al-Nusra Front“ taikiniai? Ar ji taikosi į civilius? Kokiais metodais ir koku mastu?
- Ar grupuotė ir (arba) grupuotės vadai gali būti siejami su konkrečiais nusikaltimais arba veiksmais? Kada ir kur įvyko šie veiksmai?
- Ar grupuotė „al-Nusra Front“ turi kitų žinomų pavadinimų?

Grupuotės pobūdis ir vadovavimo struktūros atsakomybė grupuotėje yra svarbus aspektas, kurį reikia išsiaiškinti nagrinėjant pabėgėlio statuso nesuteikimo atvejus. Siekiant nustatyti, ar prašytojas galėjo būti atsakingas už veiksmus, dėl kurių negali būti suteiktas prieglobstis, arba suprasti, ar jis buvo priverstas ar įpareigotas elgtis tam tikru būdu, IKŠ paieška gali būti nukreipta ieškant informacijos šia tema. IKŠ gali būti naudinga gaunant kontekstinės informacijos apie grupuotę, kuri gali padėti įvertinti prašytojo individualios atsakomybės laipsnį (žinios, ketinimai ir veiksmai), taip pat galimų gynybos argumentų įtikimumą (prievarta arba savigyna). Tai apima kontekstinės IKŠ, susijusios su grupuote, kaip žmonės į ją įstoja, ją remia arba dalyvauja jos veikloje, arba palieka grupuotę, dalyvavusių vykdant veiksmus, dėl kurių nesuteikiamas pabėgėlio statusas, paiešką. Toliau pateikiama keletas atitinkamų informacijos paieškos klausimų, susijusių su individualia atsakomybe, kuriuos galima užduoti šia tema, pavyzdžių.

Sirijos atvejo pavyzdys

- Kokia yra teritorinė grupuotės „al-Nusra Front“ vadovavimo struktūra? Pvz., ar kiekvienas kaimyninis rajonas, kaimas, apygarda, provincija ir pan. turi savo atskirą padalinį ir struktūrą?
- Ar galioja centralizuota hierarchinė struktūra, duodanti nurodymus, ar vietos lygmens vadai veikia savo nuožiūra?
- Kokia yra hierarchinė organizacijos struktūra?
- Kokia yra atskirų kiekvieno rango grupuotės pareigūnų atsakomybė?
- Ar grupuotė duoda nurodymus pavaldiems nariams, kad jie darytų konkrečius nusikaltimus ar vykdytų konkrečias operacijas?
- Kas duoda nurodymus ir kaip jie duodami (pvz., tekstu, asmeniškai, raštu ir pan.)?

Visų pirma, kalbant apie vado atsakomybę, pažymėtina, kad jums reikės surinkti informaciją apie prašytojo vaidmenį ir pareigas grupėje, įskaitant tai, ar jis ėjo vado pareigas. Toliau pateikiama keletas atitinkamų informacijos paieškos klausimų, susijusių su individualia vado atsakomybe, kuriuos galima užduoti šia tema, pavyzdžių.

Sirijos atvejo pavyzdys

- Kokius nusikaltimus padarė grupuotės nariai?
- Kas faktiškai padarė nusikaltimus (ar jie buvo užsakyti)?
- Kokių priemonių, jei jų būtų, imtasi siekiant užkirsti kelią nusikaltimams ir (arba) užtikrinti, kad tokie nusikaltimai nepasikartotų ateityje?

Vado atsakomybė, žinoma, yra viena iš svarbių temų, kurią reikia aptarti siekiant įvertinti **individualią atsakomybę**. Be to, IKŠ niekada negali būti vieninteliu individualios atsakomybės įrodymu. Daugiau informacijos pateikta EASO praktinėse gairėse „Prieglobsčio nesuteikimas“ ⁽⁴⁹⁾.

⁽⁴⁹⁾ EASO *praktinės gairės „Prieglobsčio nesuteikimas“*, 2017 m. sausio mėn.

5. IKŠ paieška ir IKŠ šaltiniai

5.1. Įvairių rūšių IKŠ šaltiniai

Didžiąją dalį informacijos, kurią naudosite vertindami prašytojo pareiškimus ir poreikį suteikti jam tarptautinę apsaugą, galima rasti įvairių rūšių šaltiniuose, pavyzdžiui, knygose, interneto šaltiniuose ir žodiniuose šaltiniuose. Kiti šaltinius klasifikuoja remdamiesi autoriumi arba daro skirtumą tarp bendrų ir specialių IKŠ šaltinių.

5.1.1. IKŠ duomenų bazės ir portalai

Duomenų bazės ir portalai patys savaime nėra šaltiniai, tačiau juose suteikiama prieiga prie šaltinių ir leidžiama gauti informacijos. IKŠ duomenų bazėje / portaluose dėl jų taikymo srities ir paskirties pateikiama tarptautinės apsaugos prašymų vertinimui ypač svarbi informacija. Duomenų bazėse paprastai iš kelių skirtingų šaltinių pateikiama informacijos apie įvairias šalis ir temas. Tačiau nė viena duomenų bazė negali būti laikoma išsamia, todėl neturėtumėte remtis tik viena duomenų baze. Kartu svarbu nepamiršti, kad duomenų bazėje esanti informacija buvo iš anksto atrinkta. IKŠ portaluose taikomi IKŠ kokybės kriterijai, siekiant iš anksto atrinkti šaltinius, kurie pateikiami jų platformose ir gali būti skirtingi priklausomai nuo susijusio šaltinio, kokybės kriterijų, temų taikymo srities ir šaltinio kalbų.

Nacionalinės IKŠ duomenų bazės. Dauguma prieglobsčio institucijų tvarko savo IKŠ duomenų bazes, kurios prieinamos viešai arba vidaus lygmeniu. Įvairių Europos IKŠ padalinių parengtas IKŠ ataskaitas paprastai taip pat galima rasti [EASO IKŠ portale](#).

IKŠ duomenų bazių ir portalų pavyzdžiai

EASO IKŠ portalas. Jame iš esmės pateikiamos ataskaitos ir atsakymai į užklausas, kuriuos paskelbė EASO ir ES+ šalių IKŠ departamentai. Skelbiama adresu: <https://coi.easo.europa.eu>.

„Ecoi.net“. ACCORD (Austrijos Raudonojo Kryžiaus IKŠ departamentas) duomenų bazė. Sąsaja prieinama anglų ir vokiečių kalbomis, o didžioji dalis informacijos pateikta anglų kalba. Tai viena didžiausių prieinamų IKŠ duomenų bazių, kurioje pateikiama informacijos apie įvairius skirtingomis kalbomis prieinamus šaltinius. Skelbiama adresu: www.ecoi.net.

„Refworld“. UNHCR tvarkoma duomenų bazė, kurioje yra iki 2018 m. gruodžio mėn. paskelbta IKŠ. 2019 m. sausio mėn. UNHCR užmezgė partnerystę su ACCORD ir patvirtino, kad „ecoi.net“ yra pagrindinė IKŠ duomenų bazė. „Refworld“ yra naujai orientuota į politiką, nacionalinių, regioninių ir tarptautinių bendrosios ir specialiosios kompetencijos teismų praktiką ir nacionalinės teisės aktus. Skelbiama adresu: www.refworld.org.

„ReliefWeb“. JT humanitarinių reikalų koordinavimo biuro tvarkoma duomenų bazė. Kitaip nei pirmiau išvardytos duomenų bazės, „ReliefWeb“ nėra visų pirma IKŠ duomenų bazė. Ji iš esmės skirta padėti humanitarinės pagalbos subjektams, tačiau joje dažnai pateikiamos naujausios įstaigų, pvz., JT agentūrų, parengtos ataskaitos, kurios gali būti naudingos ieškant IKŠ. Joje taip pat yra žemėlapių ir kitų naudingų infografikų. Skelbiama adresu: <https://reliefweb.int>.

Nepamirškite, kad kiekvienas šaltinis turi savo tematiką ir (arba) misiją ir kad nėra jokios bendros šaltinių hierarchijos. Kiekvieno šaltinio naudingumas ir autoritetas priklauso nuo klausimo, į kurį privalote atsakyti, – kiekvieną šaltinį reikėtų vertinti atskirai, o išvados dėl šaltinio patikimumo turėtų būti daromos tik išsamiai įvertintus šaltinį.

Priklausomai nuo klausimo, kuriuo ieškote informacijos, kai kurių rūšių šaltiniai paprastai yra tinkamesni, palyginti su kitais. Jiems taip pat būdingi kai kurie pranašumai ir trūkumai.

5.1.2. Bendrieji ir specialūs IKŠ šaltiniai

Bendruosiuose IKŠ šaltiniuose pateikiama bendra informacija apie kilmės šalis ir ji gali būti naudinga susidarant tinkamą vaizdą apie padėtį šalyje. Tačiau jei jums reikia išsamesnių žinių tam tikra tema, informacijos galite ieškoti specialiuose šaltiniuose, nes jie gali būti orientuoti į regioninę ar nacionalinę padėtį ar konkrečias temas. Specialių konkrečios tematikos šaltinių pavyzdžiai yra Tarptautinė lesbiečių, gėjų, biseksualų, translyčių ir interseksualų asociacija, tarptautinė NVO, sprendžianti su LGBTI susijusius klausimus, ir Viduje perkeltų asmenų stebėsenos centras, t. y. tarptautinė NVO, kuri daugiausia dėmesio skiria viduje perkeltų asmenų padėčiai.

JT turi keletą specialių agentūrų, kurios teikia ataskaitas įvairiomis temomis. Keletas pavyzdžių: JT humanitarinių reikalų koordinavimo biuras ir JT vyriausiojo žmogaus teisių komisaro biuras, daugiausia dėmesio skiriantys atitinkamai humanitariniams aspektams ir žmogaus teisėms. Specialių regioninės tematikos šaltinių pavyzdžiai: Amerikos šalių žmogaus teisių komisija (IACHR), daugiausia dėmesio skirianti Amerikos šalims, ir Afganistano analitikų tinklas, t. y. mokslinių tyrimų organizacija, kurios veikla orientuota į Afganistaną. IACHR veikla taip pat yra teminė ir orientuota į žmogaus teises. Tai nėra neįprasta, pavyzdžiui, dauguma JT agentūrų turi regioninius filialus, kuriems suteikti konkretūs teminiai įgaliojimai, ir savo atskiras svetaines. JT taip pat vykdo specialiąsias misijas kai kuriose šalyse. Per šias misijas parengiama nemažai su konkrečia šalimi susijusios informacijos. Pavyzdžiui, dabar JT misijas vykdo Afganistane ir Somalyje. Jų metu dažnai pranešama apie įvairius žmogaus teisių klausimus.

Dažniausiai naudojamų šaltinių rūšis galima suklasifikuoti taip:

- **Tarptautinės ir tarpvyriausybės organizacijos (TO)**

Tai yra tokios organizacijos kaip UNHCR, JT Saugumo Taryba, Europos ir ES institucijos, pavyzdžiui, Europos Taryba, Europos Parlamentas, EASO, Afrikos Sąjunga ir Vakarų Afrikos valstybių ekonominė bendruomenė, – jos skelbia periodines ataskaitas, poziciją nusakančius dokumentus dėl tam tikrų konkrečių situacijų, specialiųjų pranešėjų arba žmogaus teisių ekspertų išvadas, rinkimų stebėtojų ataskaitas ir poziciją dėl daugybės kilmės šalių nusakančius dokumentus, pagrindinę informaciją ir kitą įvairią informaciją apie daugybę kilmės šalių.

Šių šaltinių privalumas yra susijęs su tarptautine ar regionine tematika, kuria sukuriamas pagrindas žinioms ir minėtoms organizacijoms suteikiama galimybė susipažinti su informacija apie konkrečią žmogaus teisių praktiką. Vis dėlto kai kurioms iš šių organizacijų gali būti neleidžiama nedelsiant atlikti tiesioginių tyrimų arba apskritai patekti į šalį arba regioną. Dažnai tokios įstaigos informaciją renka konfidencialiai. Atkreipkite dėmesį į tai, ar dokumentą rengia politinė įstaiga (kurią sudaro vyriausybės delegatai) ar stebėsenos įstaiga (kurią sudaro ekspertai ir nepriklausomi nariai), nes tai gali daryti poveikį informacijos tikslumui ir patikimumui. TO paprastai yra geri šaltiniai nagrinėjant su žmogaus teisėmis susijusius ir panašius klausimus.

TO pavyzdžiai ⁽⁵⁰⁾

Europos Taryba. Skelbiama adresu: <https://www.coe.int>

Visų pirma Žmogaus teisių komisaro ataskaitos, skelbiamos adresu <https://www.coe.int/en/web/commissioner>; Europos komiteto prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą ataskaitos, skelbiamos adresu <http://www.coe.int/en/web/cpt/home>, ir Kovos su prekyba žmonėmis ekspertų grupės ataskaitos, skelbiamos adresu <http://www.coe.int/en/web/anti-human-trafficking>.

EASO. IKŠ ataskaitos apie įvairias kilmės šalis. Skelbiama adresu: <https://www.easo.europa.eu/information-analysis/country-origin-information/country-reports>

Žmogaus teisių taryba. Pavyzdžiui, metinės ataskaitos ir rezoliucijos. Skelbiama adresu: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/Pages/Documents.aspx>

Jungtinių Tautų taikos palaikymo operacijos. Informacija apie JT taikos palaikymo operacijas. Skelbiama adresu: <http://www.unmissions.org>

Jungtinių Tautų humanitarinių reikalų koordinavimo biuras rengia analitinius politikos dokumentus apie humanitarinius duomenis ir tendencijas, taip pat teminius leidinius, kuriuose pateikiama informacija apie svarbius humanitarinius klausimus, pvz., civilių apsauga ir galimybė teikti humanitarinę pagalbą. Skelbiama adresu: <http://www.unocha.org>

JT vyriausiojo žmogaus teisių komisaro biuras: leidiniai įvairiomis temomis, susijusiomis su žmogaus teisėmis. Skelbiama adresu: <http://www.ohchr.org/EN/pages/home.aspx>

JT Saugumo Taryba: pateikiami generalinio sekretoriaus pranešimai, metinės ataskaitos, Saugumo Tarybos misijų ataskaitos ir pan. Skelbiama adresu <https://www.un.org/securitycouncil/content/security-council-documents>

JT žurnalas, Generalinės Asamblėjos, Saugumo Tarybos, Žmogaus teisių tarybos, Ekonominės ir Socialinės Tarybos dokumentai ir pan., skelbiami adresu <https://www.un.org/en/>

„Unicef“ – informacijos apie vaikų padėtį visame pasaulyje šaltinis, skelbiami statistiniai duomenys ir leidiniai įvairiomis temomis. Skelbiama adresu: <http://www.unicef.org/>

Jungtinių Tautų vystymosi programa: skelbiamos metinės ataskaitos. Skelbiama adresu: <http://www.undp.org>

Jungtinių Tautų lyčių lygybės ir moterų įgalėjimo padalinys: suteikia galimybę naudotis skaitmenine biblioteka, kurioje yra leidinių lyčių lygybės ir moterų įgalinimo temomis, taip pat metinės, stebėsenos ir pažangos ataskaitos. Skelbiama adresu: <http://www.unwomen.org/en>

Jungtinių Tautų vyriausiasis pabėgėlių reikalų komisaras: skelbia statistinius duomenis ir naujienas, susijusias su pabėgėliais, priverstiniu gyventojų perkėlimu, bepilietybe ir kitomis atitinkamomis temomis. Skelbiama adresu: <http://www.unhcr.org>

⁽⁵⁰⁾ EASO, *Teisminės praktikos vadovas kilmės šalies informacijos klausimais*, 2018 m., p. 38.

Jungtinių Tautų paramos ir darbo agentūra Palestinos pabėgėliams Artimuosiuose Rytuose: paramos ir žmogaus vystymosi agentūra, skelbianči ataskaitas įvairiomis temomis, susijusiomis su Palestina. Skelbiama adresu: <http://www.unrwa.org>

Jungtinių Tautų generalinis sekretorius: svetainėje pateikiama dokumentų ir leidinių, ataskaitų, įskaitant ataskaitas apie padėtį kilmės šalyse, laiškus ir verbalines notas, sutartis ir susitarimus, rezoliucijų ir sprendimų projektus, duomenų bazė. Skelbiama adresu: <http://www.un.org/sg>

• Vyriausybės ir valstybės šaltiniai

Įvairios valstybės institucijos skelbia įvairių rūšių IKŠ produktus apie padėtį daugybėje skirtingų kilmės šalių. Kai kurios iš šių institucijų skelbia medžiagą, kurioje pateikiama politinės informacijos ir IKŠ derinys. Kai kurios institucijos visų pirma teikia atsakymus į užklausas ir rengia faktų nustatymo misijų ataskaitas.

Jei norite įvertinti vyriausybės šaltinį, atkreipkite dėmesį, ar tai yra atitinkamos šalies vyriausybė, ar užsienio vyriausybė. Atsižvelkite į tai, ar ta vyriausybė daro žmogaus teisių pažeidimus, į atitinkamų valstybių santykius ir kitas politines aplinkybes, kurios gali daryti poveikį informacijos kokybei ir patikimumui. Kilmės šalies padėtis gali būti tinkamas šaltinis tokiomis temomis kaip nacionaliniai įstatymai arba tapatybės dokumentų išdavimas, tačiau, pavyzdžiui, žmogaus teisių klausimais, informacija gali būti šališka.

Vyriausybės ir valstybės šaltinių pavyzdžiai ⁽⁵¹⁾

ES+ šalys (su IKŠ produktais galima susipažinti [EASO IKŠ portale](#))

- Danija: Imigracijos tarnybos Informacijos apie kilmės šalį padalinys.
- Prancūzija: Prancūzijos pabėgėlių ir asmenų be pilietybės biuro Informacijos, dokumentacijos ir tyrimų padalinys ir Nacionalinio prieglobsčio teismo tyrimų ir dokumentacijos centras.
- Vokietija: Vokietijos federalinio migracijos ir pabėgėlių biuro („MILO“) informacijos apie kilmės šalį (IKŠ) informacinė sistema.
- Nyderlandai: *Ambtsberichten*.
- Norvegija: Norvegijos informacijos apie kilmės šalį centras „Landinfo“.
- Švedija: Švedijos migracijos agentūra.

Kita (su IKŠ produktais galima susipažinti svetainėje ecoi.net)

- Kanada: Kanados imigracijos ir pabėgėlių valdyba.
- Jungtinė Karalystė: Vidaus reikalų ministerijos Šalies politikos skyrius ir informacinės pastabos.
- Jungtinės Amerikos Valstijos: Valstybės departamentas.

⁽⁵¹⁾ EASO, *Teisminės praktikos vadovas kilmės šalies informacijos klausimais*, 2018 m., p. 38.

- **Nevyriausybinių šaltiniai**

Kai kurios tarpvalstybiniu lygmeniu veikiančios NVO skelbia ataskaitas ir dokumentus apie tam tikras konkrečias situacijas daugybėje kilmės šalių (pvz., „Amnesty International“, „Human Rights Watch“). Kitos NVO veikia nacionaliniu ar vietos lygmeniu ir skelbia ataskaitas apie konkrečias situacijas savo šalyje (pvz., Etiopijos žmogaus teisių taryba, Benino miesto „Girls Power“ iniciatyva). Kai kurios NVO (pvz., Šveicarijos pabėgėlių taryba) skelbia viešai prieinamus atsakymus į užklausas ir ataskaitas apie faktų nustatymo misijas.

NVO ataskaitų patikimumas ir tikslumas visiškai priklausys nuo jose naudotos metodikos informacijai surinkti; tą patį galima pasakyti apie stambias žmogaus teisių NVO, kurios platesniu mastu gina žmogaus teises. Konkrečios grupės – etninės, religinės arba lyčių – interesams atstovaujančios NVO kartais gali būti sudėtingiau įvertinti ir jų šaltinio informacija gali turėti konkretaus klausimo ar temos atspalvį. Šie šaltiniai gali būti ne tokie patikimi, palyginti su NVO, kurios plačiu mastu teikia išsamias ataskaitas apie įvairius žmogaus teisių klausimus ir regionus, todėl tokius šaltinius verta atidžiai įvertinti. Atsižvelgiant į tai, kad kartais gali būti sudėtinga įvertinti patikimumą, šios rūšies šaltinis kartais yra ypač specializuotas atsižvelgiant į temas, kurios kituose šaltiniuose gali būti neišsamiai aptartos.

Nevyriausybinių šaltinių pavyzdžiai

„Atlas of Torture“. Liudviko Bolcmano žmogaus teisių instituto projekto svetainė, kurioje pateikiama kankinimų ir netinkamo elgesio visame pasaulyje padėties apžvalga. Skelbiama adresu:

<https://atlas-of-torture.org/>

„Amnesty International“. Teikia dokumentus apie konkrečias šalis. Skelbiama adresu:

<https://www.amnesty.org/en/>

„Bertelsmann Stiftung“ transformacijos indeksas. Teikia ataskaitas apie demokratijos, ekonomikos ir politikos plėtrą besivystančiose ir pereinamojo laikotarpio šalyse. Skelbiama adresu:

<https://bti-project.org/en>

„Freedom House“. Teikiamos periodinės ataskaitos apie politines teises ir laisves pereinamojo laikotarpio šalyse ir kitais specifiniais klausimais. Skelbiama adresu: <https://freedomhouse.org/reports>

„Human Rights Watch“. Teikia ataskaitas įvairiomis temomis. Skelbiama adresu:

<http://www.hrw.org/publications>

Viduje perkeltų asmenų stebėsenos centras. Daugiausia dėmesio skiria viduje perkeltiems asmenims ir rengia šalies profilius, pasaulines ataskaitas ir tvarko duomenų bazę šia tema. Skelbiama adresu: <http://www.internal-displacement.org/>

Tarptautinė krizių grupė. Rengia išsamias analizes ir politines konsultacijas, susijusias su konfliktais ir potencialiomis konflikto situacijomis visame pasaulyje. Skelbiama adresu:

<https://www.crisisgroup.org/latest-updates/reports-and-briefings>

Tarptautinė žmogaus teisių federacija. Federaciją sudaro 184 organizacijos iš 112 šalių ir ji smerkia žmogaus teisių pažeidimus. Skelbiama adresu: <http://www.fidh.org/en/>

Tarptautinė lesbiečių, gėjų, biseksualų, translyčių ir interseksualų asociacija. teikia informaciją apie teisinę ir visuomeninę LGBTI asmenų padėtį daugumoje šalių. Skelbiama adresu: <https://ilga.org/>

„Žurnalistai be sienų“. Tai yra nepriklausoma NVO, konsultuojanti Jungtines Tautas, UNESCO, Europos Tarybą ir Tarptautinę frankofonijos organizaciją. Ji skelbia pranešimus spaudai ir teikia ataskaitas apie informacijos laisvės padėtį visame pasaulyje ir šios laisvės pažeidimus. Skelbiama adresu: <https://rsf.org/en>

Šveicarijos pabėgėlių taryba. Šveicarijos NVO skelbia temines IKŠ ataskaitas, iš esmės vokiečių ir prancūzų kalbomis. Skelbiama adresu: <https://www.refugeecouncil.ch/countries-of-origin.html>

Pasaulio kovos su kankinimais organizacija. Skelbia ataskaitas, kuriose daugiausia dėmesio skiriama žmogaus teisių gynėjų padėčiai, ir kartu su Tarptautine žmogaus teisių federacija skelbia Žmogaus teisių gynėjų apsaugos observatorijos metinę ataskaitą. Skelbiama adresu: <https://www.omct.org/>

- **Žiniasklaidos šaltiniai**

Žiniasklaidos šaltiniai gali būti tarp svarbiausių šaltinių kasdien atnaujinant informaciją apie padėtį kilmės šalyse, konkrečius įvykius ir įvykių chronologiją. Tarptautiniai ir nacionaliniai žiniasklaidos šaltiniai (pvz., tokios tarptautinės žiniasklaidos bendrovės kaip BBC, „Reuters“, „Agence France Presse“, „Al Jazeera“) dažnai skelbia dienos naujienas apie kilmės šalį. Žiniasklaidos šaltiniai gali būti naudingi ieškant informacijos, susijusios su itin specifiniais ar vietos lygmens įvykiais arba siekiant gauti informacijos apie chronologinę įvykių eigą.

Dauguma tarptautinių žiniasklaidos šaltinių pateikdami informaciją paprastai laikosi griežtų metodinių ir profesionalaus redagavimo gairių. Tačiau jie ne visada gali pateikti pakankamai išsamią informaciją vietos lygmeniu.

Vietos žiniasklaidos šaltiniai dažnai turi daugiau informacijos apie vietos įvykius, tačiau jų patikimumą gali būti sudėtingiau įvertinti ir jie gali neturėti griežtos metodikos, todėl juos reikia vertinti atidžiai. Taip pat pažymėtina, kad kartais žiniasklaidos šaltiniai priklauso valstybei (pvz., „Xinhua“, TASS) arba turi akivaizdžių ar slaptų ryšių su politinėmis partijomis arba konflikto šalimis, todėl juos visada reikia atidžiai įvertinti. Kai kurios konflikto šalys taip pat gali kontroliuoti savo naujienų agentūrą (Talibano, ISIS džihado radijas ir pan.). Informaciją iš šių šaltinių reikia skaityti ypač atidžiai ir ją visada reikia lyginti su informacija iš kitų šaltinių.

Žiniasklaidos šaltinių pavyzdžiai

Dėl nuorodų į vietos žiniasklaidą žr. BBC pateiktus šalių profilius, įskaitant žiniasklaidos priemonių sąrašą ir, kai tinkama, nuorodas į svetaines.

- **Teisėkūros ir administracinės įstaigos (kilmės šalyse)**

Tai galėtų būti kilmės šalių parlamentai arba ministerijos. Jie rengia ir skelbia nacionalinių įstatymų ir taisyklių, pavyzdžiui, baudžiamojo kodekso arba pilietybės įstatymų, tekstus, kurie gali būti naudingi ieškant IKŠ.

- **Idėjų institutai ir akademiniai ištekliai**

Tai yra šaltiniai, susiję su idėjų kalvėmis, universitetais ir koledžais, ir jie rengia analitines ir tyrimo ataskaitas, susijusias su konkrečiomis jų interesus ir žinias atitinkančiomis veiklos sritimis. Vis dėlto prieiga prie kai kurių leidinių gali būti apribota.

Kai pasitelkiami internete prieinami „atviros prieigos“ akademiniai straipsniai, reikalinga atidi ir kruopšti jų patikra, nes kartais naudojama metodika gali būti ne itin kokybiška. Visada įvertinkite konkretaus autoriaus reputaciją ir naudotą metodiką.

Akademinių šaltinių pavyzdžiai

„Chatham House“. Politikos institutas, kuris dar vadinamas Karališkuoju tarptautinių reikalų institutu, analizuoja pagrindinius tarptautinius klausimus ir aktualius reikalus, taip pat pasaulines, regionines ir konkrečių šalių problemas bei galimybes. Skelbiama adresu: <https://www.chathamhouse.org/>

Tarptautinė krizių grupė. Idėjų kalvė, kuri atlieka pasaulinių krizių tyrimus ir analizę. Skelbiama adresu: <https://www.crisisgroup.org/>

Londono ekonomikos mokykla. Socialinių mokslų universitetas, atliekantis tyrimus įvairiomis temomis. Skelbiama adresu: <http://www.lse.ac.uk/>

- **Socialiniai tinklai**

Socialiniai tinklai – tai dažniausiai interneto platformos, skirtos naudotojų kuriamam turiniui. Juose paprasčiausiai suteikiama prieiga prie leidinių, straipsnių, pastabų ar vaizdinės medžiagos, kurią parengė daugybė žmonių ir institucijų. Socialinių tinklų pavyzdžiai apima socialinių tinklų svetaines („Facebook“, „LinkedIn“); internetinius tinklaraščius; mikrotinklaraščius („Twitter“); vikius („Wikipedia“); dalijimosi rinkmenomis svetaines („YouTube“, „Flickr“); pagal vietą teikiamas paslaugas (pvz., „Panoramio“, „Wikimapia“) ir pan. Socialiniai tinklai sudaro sąlygas vis didesniam žmonių skaičiui greitai ir lengvai dokumentuoti įvykius ir iš karto perduoti šią informaciją visam pasauliui. Socialiniai tinklai gali būti naudingi ieškant informacijos apie naujausias tendencijas kilmės šalyje, kurioje vyksta neramumai, taikomi žodžio laisvės apribojimai, ir stebint pokyčius konkrečia tema.

Socialinių tinklų paskyrose prieinamas turinys dažniausiai nėra taip griežtai tiriamas ir redaguojamas, kaip tai daroma žiniasklaidos ar kitų šaltinių atveju. Todėl gali kilti didesnė turinio netikslumo, šališkumo, tyčinio klaidinimo ar abejotino rizika. Be to, turinį socialiniuose tinkluose dažnai kuria vartotojai ir dėl ryšio ar turinio sklaidos spartos ypač reikia užtikrinti, kad bet koks šaltinis socialiniuose tinkluose būtų tinkamai įvertintas, kaip aprašyta 1.5 skirsnyje „Šaltinio vertinimo svarba“. Ypatingą dėmesį reikia skirti šaltinio, kuris pranešimus teikia per socialinių tinklų paskyras, identifikavimui. Todėl labai svarbu atlikti kryžminę socialinių tinklų paskyrose rastos informacijos patikrą.

- **Su IT nesusiję šaltiniai**

Su IT nesusiję šaltiniai, pavyzdžiui, knygos kietais viršeliais, žurnalai ir žemėlapiai taip pat yra labai svarbūs informacijos šaltiniai. Pokalbių, konferencijų ir seminarų dokumentai taip pat yra svarbus informacijos šaltinis.

5.2. Praktiniai patarimai, kaip atsakingi pareigūnai turėtų atlikti IKŠ paiešką

Dabar jau turėtumėte būti susipažinę su atitinkamų IKŠ temų nustatymu ir IKŠ paieškos klausimų formulavimu. Taip pat susipažinote su šaltinio vertinimu ir kokybės standartais. Nors tai yra pagrindiniai IKŠ paieškos atlikimo aspektai, taip pat esama kai kurių praktinių patarimų, į kuriuos reikia atsižvelgti. Paprastai pirmas žingsnis yra informacijos paieška naudojantis IKŠ duomenų bazėmis, portalais ir paieškos sistemomis ⁽⁵²⁾.

Atliekant paiešką duomenų bazėse, svarbu susipažinti su tos duomenų bazės ypatumais. Vienas svarbiausių aspektų, kurį reikia įvertinti, – duomenų bazės turinys. Kokie kriterijai taikomi atrenkant skelbtinas ataskaitas arba dokumentus? Iš kokių šaltinių turinys paprastai pateikiamas? Duomenų bazių svetainėse paprastai yra skiltis „Apie“, kurioje pateikiama šios rūšies naudinga informacija.

Ieškant informacijos, svarbu protingai pasirinkti paieškos terminus. Pagalvokite apie paieškos sinonimus arba susijusius terminus, kuriuos vartojate ir kurie gali duoti daugiau rezultatų. Nepamirškite, kad žodžiai, kurie jūsų šalyje laikomi netaktiškais ar netinkamais, tokios reikšmės gali neturėti kitose šalyse ar aplinkoje.

Jeigu ieškote informacijos, pavyzdžiui, apie *priverstinę santuoką*, paiešką taip pat galite atlikti naudodami terminą *vertimas tuoktis* (sinonimas), *primesta santuoka* (susijęs terminas) arba ankstyvas nėštumas (susijusi tema). Kitas patarimas – naudoti veiksmažodinę paieškos termino formą, šiuo atveju *priverstinai susituokęs (-usi)* ⁽⁵³⁾. Greičiausiai šie metodai padės gauti daugiau rezultatų, palyginti su pirmuoju į galvą šovusiu paieškos terminu.

Kartais naudosite paieškos terminus kita nei gimtoji arba anglų kalba, pavyzdžiui, terminą kalba, kuria kalbama kilmės šalyje, apie kurią ieškote informacijos. Kartais tai gali būti sudėtinga, ypač kai kalbose vartojama kita abėcėlė nei lotyniški rašmenys. Neretai žodžiai transkribuojami naudojant įvairių rašybą. Kaip pavyzdį galima pateikti *jazidų* grupę. Kai kurie kiti rašybos variantai gali būti *jezidai* ir *izadai*. Kartais terminas žinomas vietos kalba ir išverstas į anglų kalbą (arba kitas kalbas). Taip dažnai būna ieškant grupuočių arba organizacijų. Kaip pavyzdį galima pateikti Kolumbijos sukarintą grupuotę „Las Águilas Negras“. Kartais jos pavadinimas verčiamas *Juodieji ereliai*. Jei paieška atliekama pasitelkus abu šiuos terminus, galima gauti geresnių rezultatų.

Kai paieška atliekama naudojant, pavyzdžiui, sinonimus arba alternatyvią rašybą, pravartu pasitelkti *paieškos funkcijų* įrankį. Galima naudoti keletą paieškos funkcijų, o skirtingose duomenų bazėse ir paieškos sistemose naudojamos šiek tiek skirtingos funkcijos (tai dar viena priežastis duomenų bazės svetainėje susipažinti su „apie“ skiltimi). Toliau aptariamos kelios dažniausiai naudojamos **paieškos funkcijos**.

⁽⁵²⁾ Daugiau informacijos pateikta 5.1 skirsnyje „Įvairių rūšių IKŠ šaltiniai“.

⁽⁵³⁾ ACCORD, *Informacijos apie kilmės šalį paieška. Mokymo vadovas*, 2013 m. redakcija, p. 115.

IR funkcija

IR funkcija naudojama dviejų ar daugiau žodžių deriniui. Jei tarp dviejų žodžių įrašysite IR, paieškos rezultatuose bus rodomi visi dokumentai, kuriuose yra abu šie žodžiai (tačiau nebus rodomi dokumentai, kuriuose yra tik vienas iš šių žodžių). Pavyzdys: paieškos lauke įrašius *jazidas* IR *Sindžaras*, bus rodomi rezultatai, kuriuose paminėti abu šie žodžiai.

ARBA funkcija

Naudojant ARBA funkciją, bus pateikiamas dokumentų, kuriuose yra vienas ar daugiau pagal funkciją derančių žodžių, sąrašas. Pavyzdys: paieškos lauke įrašius *jazidas* ARBA *Sindžaras*, bus rodomi rezultatai, kuriuose paminėtas vienas iš šių žodžių arba abu žodžiai.

NE funkcija

NE funkcija naudojama, jei į paiešką nenorima įtraukti žodžių. Pavyzdys: atliekant paiešką „*Kongas* NE *Brazavilis*“ bus rodomi rezultatai, kuriuose paminėtas žodis *Kongas*, tačiau bus atmesti visi rezultatai, kuriuose bus paminėti žodžiai *Kongas* ir *Brazavilis*.

Frazės paieška

Galite ieškoti frazės, tinkamo pavadinimo arba konkrečia seka išdėstytų žodžių įrašydami juos tarp kabučių. Atliekant tarp kabučių įrašytų žodžių paiešką, randami tinklalapiai, kuriuose yra tiksli tarp kabučių įrašyta frazė. Pavyzdys: atliekant paiešką pagal frazę „*žmogaus teisės*“ bus randami dokumentai, kuriuose yra frazė *žmogaus teisės*, o atliekant paiešką *žmogaus teisės* nenaudojant kabučių bus rasti dokumentai, kuriuose yra žodis *žmogaus* ir žodis *teisės*, nebūtinai juos kartu naudojant frazėje.

Pakaitos simboliai ir sutrumpinimas

Pakaitos simboliai – tai simboliai, kurie naudojami vienam arba keliems žodžio rašmenims arba vienam ar keliems frazės žodžiams pakeisti. Pakaitos simboliai gali būti naudojami ieškant žodžių, kurie turi keletą rašybos variantų. Vienas dažniausiai naudojamų pakaitos simbolių yra žvaigždutė (*). Kai kuriose paieškos sistemose naudojamas klaustukas (?), juo pakeičiamas vienas rašmuo žodyje. Pavyzdys: paieškos lauke įrašius *LGBT**, bus rodomi rezultatai, kuriuose paminėti tokie terminai kaip *LGBT*, *LGBTQ*, *LGBTQI* ir *LGBTQ+*. Paieškos lauke įrašius *j?zidas*, bus rodomi rezultatai, kuriuose paminėti terminai, pvz., *jazidas* ir *jezidas*.

Apytikslė paieška

Apytikslė paieška padeda rasti žodžius, kurie rašomi panašiai kaip jūsų paieškos terminas. Ši funkcija naudinga, jeigu nežinote, kaip tiksliai rašomas žodis, arba jeigu yra per daug kintamųjų, kuriuos galėtų pakeisti pakaitos simboliai. Bendras žymuo naudojant šią funkciją yra ~. Pavyzdys: ieškant žodžio *jazidas*~ gali būti rodomi paieškos rezultatai su dokumentais, kuriuose šis žodis rašomas kitaip, pvz., *jezidas*. Be balsių, apytikslė paieška taikoma ir dviguboms priebalsėms (Mohammed arba Mohamed) arba panašiai skambančioms priebalsėms (Mohammet arba Mahammed).

Šios paieškos funkcijos paprastai gali būti derinamos įvairiais būdais. Jei, pavyzdžiui, ieškote informacijos apie ISIS veiklą Sindžaro / Mosulo apylinkėse, paieškos lauke galite įrašyti tokią frazę: *(Sindžaras ARBA Mosulas) IR (ISIS ARBA ISIL ARBA „Islamo valstybė“ ARBA DAESH)*.

Pastaba. Šios funkcijos skirtingose duomenų bazėse gali būti skirtingos. Kai kurie ženklai gali būti skirtingi. NE funkciją kartais galima pakeisti minuso ženklu (–).

Paieškos funkcijų naudojimas yra puikus būdas praplėsti arba susiaurinti paiešką priklausomai nuo jūsų informacijos poreikių. Dėl išsamesnės informacijos apie paieškos strategijas žr. *ACCORD informacijos apie kilmės šalį paieškos mokymo vadovą*⁽⁵⁴⁾ arba susipažinkite su paieškos instrukcijomis atitinkamose duomenų bazėse.

⁽⁵⁴⁾ ACCORD, *Informacijos apie kilmės šalį paieška. Mokymo vadovas*, 2013 m. redakcija.

1 priedas. Kontrolinis sąrašas

Kontrolinis sąrašas
Pasirengimas apklausai Ar rengdamasis apklausai ieškojau IKŠ? Ar susipažinau su IKŠ, kad susidaryčiau bendrą vaizdą / gaučiau naujausią informaciją apie dabartinę saugumo, žmogaus teisių ir politinę padėtį kilmės šalyje? Ar susipažinau su IKŠ, kad nustatyčiau aspektus, kuriuos reikia paaiškinti?
Apklausos vykdymas Jei prieš apklausą arba jos metu radau IKŠ, kuri prieštarauja prašytojo pareiškimams arba kelia abejonių dėl šių pareiškimų, ar suteikiau galimybę prašytojui per pokalbį paaiškinti šiuos nustatytus neatitikimus? Jei tikslinga, ar pokalbio metu susipažinau su IKŠ, kad patikrinčiau faktus arba gaučiau papildomos informacijos? Kilus abejonių dėl prašytojo pilietybės arba kilmės šalies, ar pasinaudojau IKŠ, kad įvertinčiau prašytojo pareiškimus šiuo atžvilgiu?
Tarptautinės apsaugos prašymo vertinimas Ar vertindamas esminių faktų patikimumą iš tiesų naudoju aktualią ir laiko požiūriu reikšmingą IKŠ? Ar atlikdamas rizikos vertinimą iš tiesų naudoju aktualią ir naujausią IKŠ? Ar vertindamas VAA prieinamumą (jei taikytina) iš tiesų naudoju aktualią ir naujausią IKŠ? Ar vertindamas pabėgėlio statuso nesuteikimą (jei taikytina) naudoju aktualią IKŠ? Ar savo motyvuojamojoje dalyje aiškiai nurodžiau IKŠ ir savo argumentų ryšį? Ar savo motyvuojamojoje dalyje tinkamai nurodžiau visą IKŠ? Ar naudodamas IKŠ visais atvejais, kai įmanoma, remiausi ne mažiau kaip trimis šaltiniais? Ar prieš pasirinkdamas šį šaltinį patikinau šaltinio objektyvumą ir patikimumą? Ar iš tiesų naudoju suderintą šaltinių derinį? Jeigu negalėjau rasti IKŠ ir jei mano biuras turi IKŠ padalinį, ar kreipiausi į savo IKŠ bendradarbius prašydamas pagalbos? Jei trūksta aktualios IKŠ, ar tinkamai šį aspektą įvertinau savo motyvuojamojoje dalyje?
Praktiniai patarimai, kaip ieškoti IKŠ Ar ieškojau informacijos plačiausiai naudojamose IKŠ duomenų bazėse / portaluose? Ar ieškodamas informacijos naudoju alternatyvią rašybą, sinonimus ir susijusius terminus?

Kaip susisiekti su ES

Asmeniškai

Visoje Europos Sąjungoje yra šimtai *Europe Direct* centrų. Artimiausio centro adresą galite rasti internetu (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_lt).

Telefonu arba raštu

Europe Direct tarnyba atsakys į jūsų klausimus apie Europos Sąjungą. Su šia tarnyba galite susisiekti:
— nemokamu numeriu: 00 800 6 7 8 9 10 11 (kai kurie operatoriai už šiuos skambučius gali imti mokestį),

— šiuo standartiniu numeriu: +32 22999696,

— naudodami šią formą: european-union.europa.eu/contact-eu/write-us_lt.

Kaip rasti informacijos apie ES

Internetas

Informacijos apie Europos Sąjungą visomis oficialiosiomis ES kalbomis galima rasti svetainėje *Europa* (european-union.europa.eu).

ES leidiniai

ES leidinius galite peržiūrėti arba užsisakyti adresu op.europa.eu/lt/publications. Jeigu jums reikia daugiau nemokamų leidinių egzempliorių, kreipkitės į *Europe Direct* arba į vietos dokumentų centrą (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_lt).

ES teisė ir susiję dokumentai

Norėdami susipažinti su ES teisine informacija, įskaitant visus ES teisės aktus nuo 1951 m. visomis oficialiosiomis kalbomis, apsilankykite svetainėje *EUR-Lex* (eur-lex.europa.eu).

ES atvirieji duomenys

Portale data.europa.eu suteikiama prieiga prie ES institucijų, įstaigų ir agentūrų atvirųjų duomenų rinkinių. Šiuos duomenis galima nemokamai parsisiųsti ir pakartotinai naudoti tiek komerciniais, tiek nekomerciniais tikslais. Be to, portale suteikiama prieiga prie daugybės Europos šalių duomenų rinkinių.

■ Europos Sąjungos
leidinių biuras